

Filozofická fakulta Univerzita Palackého v Olomouci
Katedra žurnalistiky

Současná česká tištěná média zaměřená na
divadlo

Bakalářská diplomová práce

Mgr. Jana Nováková

Vedoucí práce: Mgr. Petra Chvojková

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Současná česká tištěná média zaměřená na divadlo vypracovala samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Olomouci

.....

Jana Nováková

Děkuji za cenné rady a připomínky Mgr. Petře Chvojkové. Dále bych také ráda poděkovala za vstřícnost a ochotu všem šéfredaktorům a redaktorům jednotlivých periodik, kteří se mnou spolupracovali.

NÁZEV:

Současná česká tištěná média zaměřená na divadlo

AUTOR:

Mgr. Jana Nováková

KATEDRA:

Katedra žurnalistiky

VEDOUcí PRÁCE:

Mgr. Petra Chvojková

ABSTRAKT:

Bakalářská práce se soustředí na česká divadelní periodika. Hlavním cílem je postihnout, charakterizovat a specifikovat všechna skutečně vycházející tištěná média na území České republiky, která jsou primárně zaměřena na divadelní umění a která vycházejí v pravidelných intervalech. Práce se konkrétněji věnuje těmto novinám a časopisům: Svět a divadlo, Divadelní Revue, Theatralia a Divadelní noviny.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Divadelní periodika, kulturní žurnalistika, Divadelní noviny, Svět a divadlo, Divadelní revue, Theatralia

TITLE:

The Contemporary Czech Print Media Focused on Theater

AUTHOR:

Mgr. Jana Nováková

DEPARTMENT:

Department of Journalism

SUPERVISOR:

Mgr. Petra Chvojková

ABSTRACT:

Bachelor thesis focuses on the Czech theater periodicals. The main objective is to identify, characterize and specify all periodically published printed media in the Czech Republic which are primarily focused on performing arts and theater and are published regularly. The thesis specifically aims to identify these magazines and newspapers: Svět a divadlo, Divadelní revue, Theatralia a Divadelní noviny.

KEYWORDS:

Theater periodicals, cultural journalism, Divadelní noviny, Svět a divadlo, Divadelní revue, Theatralia

OBSAH

ÚVOD	7
CÍLE	8
METODOLOGIE	9
ZPŮSOB PRÁCE SE ZDROJI	11
1. KULTURNÍ ŽURNALISTIKA	13
2. DIVADELNÍ ŽURNALISTIKA JAKO SOUČÁST ŽURNALISTIKY KULTURNÍ	15
3. HISTORICKÝ EXKURZ DO DIVADELNÍ KRITIKY	17
4. SOUČASNÁ ČESKÁ PERIODIKA ZAMĚŘENÁ NA DIVADLO	22
4.1. Divadelní revue.....	25
4.1.1. Základní informace.....	25
4.1.2. Grafická podoba	27
4.2. Svět a divadlo	28
4.2.1. Základní informace.....	28
4.2.2. Grafická podoba	33
4.3. Divadelní noviny	35
4.3.1. Základní informace.....	35
4.3.2. Grafická podoba	39
4.4. Theatralia	41
4.4.1. Základní informace.....	41
4.4.2. Grafická podoba	43
ZÁVĚR	45
ZDROJE	47
Literatura	47
Články z periodického tisku	48
Zákony	48
Elektronické zdroje	49
Pořízené rozhovory	50
PŘÍLOHY	52
Obrazová příloha	52
Rozhovor s Karem Králem	54
Rozhovor s Honzou Petruželou	57
Rozhovor s Šárkou Havlíčkovou Kysovou	59
Rozhovor s Vladimírem Hulcem	61

ÚVOD

Reflektování divadelního umění je v naší republice spjata s termíny „kritika“ či „recenze“. Tyto základní slohové útvary jsou hlavní nepostradatelnou součástí kulturní žurnalistiky.

Většina běžné populace se s kulturní žurnalistikou setkává skrze kulturní rubriky, které nalezneme v tištěných denících nebo na zpravodajských internetových portálech. Nevýhodou těchto periodik a webů mohou být často strohé informace postrádající hlubší analytický rozbor. Taková média se ve svých kulturních rubrikách nezabývají pouze divadlem, ale například i filmem, architekturou či malířstvím. Cílí také na zpravodajství ze světa, z domova, z ekonomiky, sportu, vědy či medicíny. Divadelní kritiky na stránkách tištěných deníků jsou často nedostatečně zpracované a postrádají odborný pohled. Autoři článků bývají omezeni požadovanou délkou příspěvku a menší kulturní gramotností svých čtenářů. Na českém mediálním trhu existují ovšem rovněž periodika, která se zabývají jen a pouze divadelním uměním. Jedná se o noviny a časopisy určené např. divadelním nadšencům, hercům, režisérům, dramaturgům, teatrologům a dalším divadelním fanouškům. My se právě těmto periodikům budeme v předkládané práci dále věnovat.

Během našeho výzkumu jsme si nemohli nevšimnout, že je tato oblast opravdu málo prozkoumána. Je s podivem, že právě čistě divadelním časopisům a novinám je věnována velmi malá pozornost, ve srovnání např. s jejich „filmovými kolegy“.

Divadelními periodiky se většinou zabývají teatrologové a studenti divadelních věd. Ti se však ve svých studiích zaměřují na jednotlivé kritiky a články, ne přímo na určitá periodika. Při našem bádání jsem narazili pouze na dvě současné odborné práce, které se věnovaly přímo divadelním novinám a časopisům. První z nich je bakalářská práce Lindy Zikmundové s názvem *Divadelní noviny (počátky, vývoj a současnost)*,¹ která vznikla v roce 2009 na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy a která podrobně rozebírá fungování *Divadelních novin*. Zikmundová v rámci této studie zmiňuje i ostatní divadelní časopisy a noviny, ovšem bohužel se jimi nezabývá hlouběji. Dále se čistě divadelním periodikům věnovala ve své diplomové práci z roku 2001 Marika Michutová – *Divadelní periodika: vývoj, formy a problémy*. Její práce však bylav roce 2002 při velkých povodní zničena, neexistuje ani její elektronická podoba. Naším bádáním tedy chceme alespoň trochu prozkoumat „neprozkumané vody“ tohoto českého mediálního fenoménu.

¹ ZIKMUNDOVÁ, Linda. *Divadelní noviny (počátky, vývoj a současnost)*. Bakalářská práce, Fakulta sociálních věd. Univerzita Karlova: Praha, 2009.

CÍLE

Cílem předkládané bakalářské práce je postihnout, charakterizovat a specifikovat všechna skutečně vycházející tištěná média na území České republiky, která jsou primárně zaměřena na divadelní umění a která vycházejí v pravidelných intervalech. Bude se tedy jednat o periodika.

Nebudeme se věnovat tištěným periodikům orientovaným na ochotnické divadlo, dále pak novinám a časopisům, které jsou věnovány jen určitým formám divadla (tanec, opera, opereta, muzikál, loutkářství, pantomima). Opomeneme i tisk, který vydávají samotná divadla. Kulturní rubriky denního tisku a obecné kulturně zaměřené časopisy pro nás taktéž nebudou důležité. Pro tuto bakalářskou práci bude stěžejní pouze periodický tisk zaměřený na divadlo bez ohledu na jeho druh a žánr.

Práce se bude skládat z teoretické a deskriptivně-investigativní části. V teoretické části nejdříve charakterizujeme a popíšeme specifika kulturní žurnalistiky. Následně se v rámci kulturní žurnalistiky pokusíme vydělit žurnalistiku divadelní, provedeme definici divadelních periodik. V závěru teoretické části zevrubně představíme historii české divadelní kritiky, zmíníme nejvýraznější divadelní periodika, která na našem území vycházela. V deskriptivně-investigativní části se budeme zabývat už jen současnými divadelními periodiky. Zmíníme všechna, která momentálně v České republice vycházejí. Podrobněji rozebereme ta, která splňují výše uvedená kritéria. V této části také ještě upřesníme, proč jsme si k našemu zkoumání vybrali pouze čtyři vzorky.

METODOLOGIE

Abychom dosáhli všech cílů, které jsme si v této bakalářské práci vytyčili, bude nejdříve zapotřebí zmapovat, která divadelní periodika na našem území vůbec vycházejí. K tomu nám poslouží webové stránky divadlo.cz. Na tomto internetovém serveru, jenž spravuje Divadelní ústav, nalezneme nejenom přehledný soupis všech současně vycházejících tištěných divadelních periodik, ale také kompletní přehled webových stránek, které se taktéž divadlem zabývají. V rámci tohoto seznamu jsou uvedeny i deníky a weby, jež se zabývají divadlem jen okrajově. Na základě námi stanovených kritérií, dále vybereme noviny a časopisy – nebudeme se zabývat periodiky specializovanými např. na ochotnické či taneční divadlo atd. (viz kapitola Cíle)

Stěžejními metodami potom pro nás bude deskripce a metoda řízeného rozhovoru (investigativní úsek práce). Díky těmto zvoleným metodám tak budeme schopni ve sturčnosti představit, charakterizovat a popsat každé divadelní periodikum ve své jedinečnosti.

Jestliže chceme tyto metody aplikovat, zvláště metodu deskripce, je nutné určit si zkoumaný vzorek, se kterým budeme nadále pracovat. Jelikož si přejeme být co nejaktuálnější, jako vzorek jsem si zvolili veškerá čísla vybranýchtitulů, která vyšla v roce 2014. V rámci deskripce budeme zkoumat dvě oblasti. Nejprve se zaměříme na základní informace o daném médiu, provedeme jeho charakteristiku. Budeme se věnovat vydavateli, redakci, inzerci, periodicitě, rozsahu, cílové skupině, ceně, dostupnosti a pravidelným rubrikám. Uvedeme také, kdy dané periodikum začalo vycházet, popřípadě na co navazovalo. Druhá námi zvolená oblast bude zaměřena na vizuální podobou periodik. Zde ovšem nebudeme zabíhat do zbytečných podrobností. Naším cílem je, aby si čtenář dokázal periodikum vizuálně představit. Budeme se tedy zabývat jen některými faktory. Lakshmi Bhaskaranová ve své knize *Design publikací*² uvádí šest základních faktorů, které ovlivňují konečný design publikací. Jsou jimi formát, sazební obrazec (rastr), obálka, barva, využití obrazů a typografie.³ „Kombinace uvedených prvků designérovi umožňuje plynule spojit dohromady obsah publikace a zároveň jej obdařit jedinečnou identitou. Význam každého z těchto prvků se bude samozřejmě lišit u různých druhů publikací, pro které bude design navrhován. Dobrý design by však nikdy neměl překračovat obsah

² BHASKARANOVA, Lakshmi. *Design publikací: vizuální komunikace tištěných médií*. Praha: Slovart, 2007, 256 s. ISBN 978-80-7209-993-1.

³ Tamtéž.

*publikace a naopak.*⁴ V předkládané práci se budeme zabývat pouze některými faktory. Důležitý pro nás bude formát periodika, vizuální vzhled obálky, použité písmo a papír, zalomení textu, výskyt fotografií a barevné řešení.

Abychom také co nejdůkladněji přiblížili vnitřní strukturu daného tištěného média a jeho charakter, rozhodli jsme se pro náš výzkum využít, jak jsme již výše uvedli, také jednu ze základních výzkumných metod sociologie. Je jí řízený rozhovor. *„Jsou-li k dispozici šikovní tazatelé, lze využít metodu rozhovoru (interview), při které školený tazatel klade osobně a ústně otázky dotazovanému, aby tak řízeným způsobem obdržel informace.*“⁵ Řízené rozhovory probíhaly jak osobně, tak písemnou formou (komunikace přes email). Informace jsme získávali od členů redakce z jednotlivých periodik. Přepisy rozhovorů budou uvedeny v příloze práce.

⁴ BHASKARANOVÁ, cit. 2, s. 6–8.

⁵ JANDOUREK, Jan. *Úvod do sociologie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. 231 s. ISBN 80-7178-749-3, s. 211.

ZPŮSOB PRÁCE SE ZDROJI

Práce je rozdělena, jak jsme již výše uvedli, do dvou částí. První, teoretická, je dále segmentována do tří kapitol. V úvodní části se budeme zabývat kulturní žurnalistikou. Pokusíme se sepsat její specifika a charakteristiku. Jako podklad nám zde bude sloužit text *Jak se píše o kultuře aneb Kulturní žurnalistika v praxi*.⁶ Další oddíl se bude věnovat žurnalistice divadelní, kterou chápeme jako podmnožinu žurnalistiky kulturní. Zde jsme využili článek *Kam směřují časopisy a lifestylové magazíny*.⁷

V předposlední kapitole teoretické části jsme pracovali především s publikací *Divadelní periodika v Čechách a na Moravě 1772–1963*⁸ a s knihou *Divadlo v totalitním systému*.⁹ První jmenovaný titul nám poskytl informace o veškerých tištěných divadelních periodikách, která na našem území v daných letech vycházela. Díky předmluvě sepsané významným divadelním historikem Jiřím Černým, jsme dokázali „vypíchnout“ noviny a časopisy významné pro naši kulturní společnost. Další uvedená publikace nám napomohla pochopit problematiku divadla (divadelní žurnalistiky) v totalitním období. Dále jsme využili četných monografií, které se zabývaly význačnými českými divadelními kritiky. Jedná se o tituly *Ferdinad Břetislav Mikovec – Pražská Thálie kolem roku 1850*,¹⁰ *Vůle k tvorbě*¹¹ a *Šance divadla*.¹² Knihy svému čtenáři přinášejí pohled na jednotlivé osobnosti v kontextu jejich práce, psaní do novin a časopisů. Z větší části tato díla obsahují právě publikované články významných kritiků. K tomuto úseku jsme také jako primární zdroje zužitkovali jednotlivá čísla daných tištěných periodik, abychom se přesně dozvěděli, jaká byla jejich dobová vizuální podoba. Abychom byli schopni dále zařadit specializovaná divadelní periodika do kontextu doby, ve které vycházela, pracovali jsme také s publikacemi zabývajícími se obecným dějinným vývojem žurnalistiky na našem území. Zde jsme využili *Dějiny československé žurnalistiky*¹³ a *Dějiny českých médií 20. století*.¹⁴

⁶ FOLTÝN, M. *Jak se píše o kultuře aneb Kulturní žurnalistika v praxi*. In FORET, M., LAPČÍK, M. a ORSÁG, P. (eds.). *Mediální praxe – Základy žurnalistických profesí*, Olomouc: Katedra žurnalistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého, 2008.

⁷ KÖPPLOVÁ, Barbara. *Kam směřují časopisy a lifestylové magazíny*. In JIRÁK, J., ŠMÍD, M., ČERMÁK, M. [et al.] *10 let v českých médiích*. Praha: Portál, 2005.

⁸ LAISKE, Miroslav. *Divadelní periodika v Čechách a na Moravě: 1772–1963*. Praha, 1967.

⁹ JUST, Vladimír. *Divadlo v totalitním systému: příběh českého divadla (1945–1989) nejen v datech a souvislostech*. 1. vyd. Praha: Academia, 2010. 679 s. ISBN 978-80-200-1720-8.

¹⁰ MIKOVEC, Ferdinand Břetislav. *Ferdinad Břetislav Mikovec – Pražská Thálie kolem 1850*. 1. vyd. Praha: Institut umění - Divadelní ústav, 2010, 587.

¹¹ UHLÍŘOVÁ, Eva. *Vůle k tvorbě*. 1. vyd. Praha: Institut umění - Divadelní ústav, 2011, 564 s. ISBN 978-80-7008-281-2.

¹² MACHONIN, Sergej. *Šance divadla*. 1. vyd. Praha: Divadelní ústav, 2005. 533 s. ISBN 80-7008-186-4.

¹³ BERÁNKOVÁ, Milena a kol. *Dějiny československé žurnalistiky: Český periodický tisk do roku 1918*. 1. vyd. Praha: Novinář, 1981. 274 s.

Obě knihy nám svou přehledností a podrobností dopomohly k pochopení jednotlivých významných milníků naší žurnalistiky.

¹⁴ KONČELÍK J., VEČEŘA P. a ORSÁG P. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, 310 s. ISBN 978-80-7367-698-8.

1. KULTURNÍ ŽURNALISTIKA

„Média a žurnalistika současně utvářejí veřejné mínění, vzdělávají a baví. Jsou jevištěm i kulisami veřejného života, kultury a kulturního dění. Bez žurnalistiky a bez médií by nebyl možný kult hvězd a celebrit z oblasti filmu, divadla, sportu, politiky a stále více i ekonomiky.“¹⁵ Dobrý žurnalista dokáže svým článkem čtenáře ovlivnit. Po přečtení recenze, která doporučuje nebo zatracuje určitý film či divadelní inscenaci, se odběratel informace rozhodne, zda na tu či onu kulturní událost půjde. Média a žurnalistika zkrátka ovlivňují svého konzumenta.

Současná žurnalistika se soustředí na veškeré dění doma i ve světě. V hledáčku novinářů jsou události ekonomické, kulturní, vědecké, politické, sportovní atd. Mohli bychom vyjmenovat několik dalších oborů a odvětví, o která se moderní média zajímají. Žurnalistika se tak dá dle témat a oborů rozdělit. Můžeme mít žurnalistiku ekonomickou, sportovní, vědeckou atd. Jelikož se naše práce zabývá divadelními periodiky, a divadlo spadá do oblasti kultury, budeme se nadále v této kapitole zabývat pouze žurnalistikou kulturní.

Hned v úvodu je zapotřebí definovat si, co si pod pojmem kulturní žurnalistika představujeme, jak jej chápeme. V tomto případě vycházíme z textu Milana Foltýna *Jak se píše o kultuře aneb kulturní žurnalistika v praxi*: „Kulturní žurnalista pro nás bude představovat žurnalistu tematicky se zabývajícího oblastí kultury či její částí (film, hudba, literatura, divadlo, výtvarné umění...).“¹⁶ V takovémto smyslu budeme nadále pojem kulturní žurnalistika v práci používat.

Kdybychom chtěli pojem dále zkonkretizovat, narazíme na řadu sporných otázek, např. na problematiku tématu. Milan Foltýn hovoří v této souvislosti o tzv. přesahových tématech v kulturních rubrikách, která se těžko zařazují.¹⁷ „Podle některých by se kulturní rubrika měla tematicky zabývat i ekonomickým pohledem na kulturu (např. pokles prodejnosti CD nosičů – není to však spíše téma pro ekonomickou rubriku?), nebo třeba soudními kauzami spojenými s kulturou (např. nelegální vydání knižního Harryho Pottera – není to však spíše téma do rubriky krimi?).“¹⁸ Kulturní témata jsou velmi široká, a každý člověk si pod nimi může představit téměř cokoliv.

¹⁵ RUSS-MOHL, Stephan, BAKIČOVÁ, Hana. *Žurnalistika: Komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. Praha: GradaPublishing. 316 s. ISBN 80-247-0158-8, s. 26.

¹⁶ FOLTÝN, cit. 6, s. 29.

¹⁷ Tamtéž, s. 30.

¹⁸ Tamtéž.

Milan Foltýn ve svém textu dále hovoří o problematice adresáta. Podle něj je vždy důležité, pro koho je určitý článek určený. „Čtenářům podřizujeme téma, styl psaní i rozsah příspěvků, a platí to samozřejmě i v případě kulturní žurnalistiky.“¹⁹ Na základě tohoto Foltýn vyděluje tři druhy periodik. Prvními jsou tzv. všeobecná periodika, pod která spadají deníky a společenské týdeníky.²⁰ Zde píše žurnalisté jednoduchým jazykem, je potřeba, aby čtenáři článkům vždy dokonale rozuměli.²¹ Dalšími jsou specializovaná periodika, kde spadají časopisy zabývající se kulturou nebo jenom jednou její částí.²² Čtenáři těchto periodik mají společnou zálibu v dané oblasti, na kterou se časopisy specializují. Žurnalisté si tedy mohou dovolit zařadit do článků kontext i odbornější slova.²³ Posledním druhem jsou periodika odborná, určená vzdělaným čtenářům. Kdybychom se pokusili výše zmíněné dělení aplikovat na česká divadelní periodika, zjistili bychom, že se většinou setkáváme s periodiky odbornými.

¹⁹ FOLTÝN, cit. 6, s. 31.

²⁰ Tamtéž.

²¹ Tamtéž.

²² Tamtéž.

²³ Tamtéž.

2. DIVADELNÍ ŽURNALISTIKA JAKO SOUČÁST ŽURNALISTIKY KULTURNÍ

Ač se to zdá neuvěřitelné, divadelní umění je s člověkem spojeno téměř od počátku jeho existence. První divadelní projevy najdeme již ve starověkých náboženských rituálech, kdy se pravěký člověk pomocí magie pokoušel spojit s nadpřirozenými, vyššími silami. Právě v tomto období začali lidé divadelní prvky ve svém životě využívat nahodile. Do pravidelných náboženských modliteb a rituálů vkládali děj, tanec. Předem domluvené sekvence se pak, přesně jako v dnešní době nastudované inscenace, opakovali ve stejném, podobném modu. V tomto období došlo také k oddělení předvádějícího (šamana, herce) a vnímajícího (diváka).

Ačkoliv bylo divadlo, z výše popsaného, spjata s člověkem celou řadu let, nebylo dlouho označováno za umění. V období osvícenství se o divadle mluvilo jako o prezentaci literárního textu. Problematika spočívala v tom, že divadlo je v podstatě „spleteneč“ dalších složek umění – literatura, hudba, fotografie, film atp. Jedinou původní složkou je herectví. Jako samostatné umění bylo divadlo uznáno až na přelomu 19. a 20. století, kdy vznikla divadelní věda. V té době se řada teoretiků pokusila definovat divadlo jako svébytný druh umění.

Specifičnost, to v čem je divadlo výjimečné a co ho odděluje od ostatního umění, je tzv. časoprostorovost. Divadelní představení se odehrává vždy v určitém čase, na daném místě. Vždy je jedinečné. Přesně nastudovaná inscenace se v každém svém jednotlivém představení proměňuje, je odlišná. Divadelní věda tedy nemá hmotný artefakt. Divadelní inscenace a její jednotlivá představení jsou jevem pomíjivým, a tudíž je nezbytné zaznamenávat jejich průběh písemně, nejlépe ve formě analýz, kritik či recenzí. Takové články jsou nesmírně důležité pro historický i teoretický výzkum v oblasti teatrologie.

Pouze o divadle dnes píše ve své úplnosti v řadě specializovaných novin a časopisech erudovaní divadelní vědci. Na stránkách takovýchto periodik nalezneme odbornější typy textů, což se projevuje především ve způsobu psaní (užívání teatrologické terminologii, složitá syntax atp.). Ne všechna vydávaná divadelní periodika však cílí primárně na divadelní vědce. Některá jsou určena také široké veřejnosti, která jeví o tento umělecký směr zájem a která je schopna divadelní umění sledovat průběžně.

Divadelní periodika produkují, nazvěme to, „divadelní žurnalistiku“. Divadelní žurnalistika není přesně definována. V kontextu této práce ji budeme chápat jako podmnožinu žurnalistiky kulturní. V těchto časopisech a novinách se také setkávám

s články odbornými, vědeckými. Texty se tematicky soustředí pouze na divadlo a osoby s ním spojené. Z jakého hlediska pak bude na danou problematiku nahlíženo, je irelevantní. Články se mohou zaměřovat na ekonomiku jednotlivých divadel nebo jejich politickou příslušnost. Redakce divadelního periodika je tvořena z velké části vystudovanými odborníky nebo profesionály z praxe.

Dle Barbary Köpplové můžeme časopisy zaměřené na divadlo označit jako tzv. menšinové. *„Kolem těchto nízkonákladových titulů – jejichž existenci do značné míry zajišťuje síla tradice (někdy jednotlivých titulů, více však celé kategorie) – se postupem času vytvořila významná intelektuální čtenářská základna a významně se podílejí na přestování kulturní úrovně společnosti a to i přesto, že stále bojují o svou ekonomickou existenci.“*²⁴ Divadelní periodika mají svůj stálý okruh čtenářů, jsou charakteristické specializovaným publikem. Jedná se nejenom o divadelní teoretiky, historiky, milovníky divadla, ale také praktiky, kteří se o soudobé dění taktéž aktivně zajímají. Problematika publikace takovýchto úzce tematicky zaměřených časopisů spočívá právě v jejich čtenářích. Jak píše ve své studii Köpplová: *„Bohužel tyto listy (resp. jejich čtenáři jako skupiny) jsou nezajímavé pro inzerenty, a jsou tudíž závislé na finanční podpoře různých nadací či na grantovém systému státních institucí (především Ministerstva kultury ČR).“*²⁵ Řada divadelních časopisů je opravdu odkázána na nejrůznější instituce, granty, stálé předplatitele a sponzory (což jsou většinou sami divadelní teatrologové).

²⁴KÖPPLOVÁ, cit. 7, s. 83.

²⁵ Tamtéž.

3. HISTORICKÝ EXKURZ DO DIVADELNÍ KRIKTY

Dávno před tím, než se na českém trhu objevilo tištěné periodikum zaměřené výhradně na divadelní umění, byly informace o české a zahraniční divadelní scéně publikovány v obecně zaměřených novinách a časopisech. Články vycházely většinou pod speciální, divadelně kritickou rubrikou. Statě, recenze, glosy, analýzy, úvahy o divadle psali ve své době do těchto tištěných médií osobnosti jako Jan Neruda či František Xaver Šalda.²⁶

Velký rozvoj kulturní žurnalistiky, potažmo divadelní, spadá do přelomu 18. a 19. století, kdy začaly v Čechách vycházet první české časopisy.²⁷ Odborné tituly, zaměřené hlavně vědecky, byly spojeny s významnými osobnostmi české kultury (Josef Dobrovský, František Palacký, Josef Jungmann a další).²⁸ V této době však ještě nemůžeme hovořit o divadelní kritice. V pravidelných periodikách totiž vycházely jen krátké zprávy o vybraných divadelních inscenacích. O divadelní kritice jako takové můžeme hovořit až od počátku 19. století, kdy začal publikovat své články Josef Krasoslav Chmelenský, který je považován za vůbec prvního českého divadelního kritika. Ten se zaměřoval na představení Stavovského divadla. Své texty publikoval v časopise *Muzejník*.

Divadelní žurnalistika se postupně probojovala do značné části českých literárně beletristických časopisů a vždy byla spojena s určitou vůdčí osobností, která se zaměřovala na žánr recenze či kritiky. Nejvýraznější personou kulturní publicistiky své doby byl Josef Kajetán Tyl. Jeho jméno je v historii žurnalistiky spojováno především s časopisem *Květy* (navazuje na časopis *Jindy a nyní*, dále psal do *Pražského posla*). „Do *Květů* zařazuje rubriku *České divadlo v Praze a v ní se zamýšlí nad různými stránkami divadla. Především uvažuje o hercích, o hrách, o překladech. U všech her vyžaduje, aby vyvěraly z národního života, aby sloužily lidu.*“²⁹ Ve svých dalších člancích se snažil zařadit české divadlo do světového kontextu. Tyl chtěl, aby se české divadlo vyvíjelo. Uvědomoval si, že publikací článků s divadelní tematikou nejen přispěje k vzdělanosti národa, ale také k samotnému růstu českého divadla. V časopise *Květy*, tak měly být z jeho popudu publikovány od roku 1841 divadelní almanachy, což měly být v podstatě předchůdci prvních českých divadelních časopisů.

²⁶ LAISKE, cit. 8, s. 7.

²⁷ Za předchůdce českého časopisectví považujeme Josefa Dobrovského, který začal v roce 1779 vydávat vědecký čtvrtletník *Böhmische Litteratur auf das Jahr 1779*. Médium bylo ještě psáno německy, obsahově však spadalo do české kultury. Srovnej: BERÁNKOVÁ, cit. 13, s. 50.

²⁸ Tamtéž.

²⁹ Tamtéž, s. 76.

Pravidelnou reflexi českého divadelního umění podával také časopis *Lumír*, který vznikl na počátku padesátých let devatenáctého století a navázal tak na zastavený literární časopis *Květy*. U zrodu stál Ferdinand Břetislav Mikovec, jenž toto tištěné médium vydával u Kateřiny Jeřábkové v Praze.³⁰ Kritické ohlasy byly publikovány v rubrice Z Prahy.³¹

Abychom si alespoň trochu přiblížili stylistiku a vyjadřování tehdejších recenzentů, podívejme se, jak takovéto kritické texty v obecně zaměřených novinách a časopisech vypadaly. Následující úryvek je součástí článku, který vyšel v časopise *Lumír* roku 1851. „Není mrzutější povinnosti českého žurnalisty, než psáti o českém divadle jak nyní stojí za panování direktora Hoffmanna, dramaturga Tyla a režiséra Chauera. Věřuť práce smutná a bolestná, odhalovati přebídný stav, v kterém divadlo naše právě nyní se nachází!“³² Jak lze z krátké citace vyčíst, Ferdinand Břetislav Mikovec nebyl milovníkem Josefa Kajetána Tyla, což dokazoval i v dalších článcích v časopise *Lumír*. Dalším významným divadelním kritikem byl například Karel Havlíček Borovský (*Slovan, Květy*), Ferdinand Čenský, Pavel Švanda ze Semčic (*Pražský večerní list*).

První časopis, který se soustředil výhradně na divadelní umění, byla *Česká Thálie*. V podtitulu listu stálo „List věnovaný dramatickému umění a společenské zábavě vůbec.“ První číslo bylo publikováno 15. ledna roku 1867. U jeho zrodu stál Josef Mikuláš-Boleslavský, který časopis vydával a redigoval. V redakci se objevovaly takové osobnosti jako například Sladkovský, Sabina, Neruda, Vlček či Hálek.³³ Boleslavský časopis vydával dvakrát měsíčně. Za jeden výtisk zaplatil tehdejší čtenář patnáct krejcarů. V roce 1868 byly součástí jednotlivých čísel také celé divadelní hry (ty vycházely jako příloha). V tomto roce se také proměnil podtitul, již to byl „List věnovaný divadlu, hudbě a společenské zábavě vůbec.“ Časopis byl tištěn v pražské knihtiskárně Mikuláš & Knapp. Abychom ještě více přiblížili charakter *České Thálie*, zmíníme ještě její rubriky: Divadelní kusy; Články teoretické, životopisné, i z historie; Besedník (podrubriky Zprávy a dopisy a Za jevištěm). První dvě rubriky není potřeba dále rozvádět. V Divadelních kusech vycházely recenze, kritiky, zkrátka články komentující soudobé divadelní dění. V další rubrice byly umístěny texty teoretického rázu. V poslední jmenované vycházely články informačního charakteru. Jednalo se o zprávy především z okruhu ochotnického a kočovného divadla, jejichž představení se odehrávaly v nejrůznějších českých vesnicích a malých městečkách.

³⁰ BERÁNKOVÁ, cit. 13, s. 130.

³¹ Tamtéž, s. 40.

³² C. E. Ebert. *Kritické zhodnocení českých představení v Aréně ve Pštrosce za ředitele Hoffmanna a dramaturga Tyla. Břetislav a Jitka aneb Ouklady zrádného Vršovce*. *Lumír* 1, 1851, č. 25, 24.7., s. 597.

³³ LAISKE, cit. 7, s. 8.

Česká Thálie vycházela od roku 1867 do roku 1871, zaměřovala se především na českou profesionální i ochotnickou divadelní scénu.³⁴

V dalších letech začalo vycházet nepřeberné množství divadelních periodik. „Některé časopisy vznikly proto, aby probojovaly v divadle i v životě nové programy. Jiné se omezovaly na propagaci určitého divadla, nakladatelství atp. <...> Divadelní časopisy vznikaly i zanikaly. Někdy přestávaly vycházet pro nedostatek prostředků. Jindy proto, že program, který vybojovaly, se přežil. Některé hynuly smrtí vůdčí osobnosti redakce.“³⁵ Právě výrazné osobnosti redakce jsou v české divadelní kritice velmi důležité. Česká teatrologie se nezabývá hodnotou a významem jednotlivých divadelních periodik, ale spíše určitými divadelními kritiky, kteří do těchto úzce zaměřených časopisů psali. Důležité jsou pro ně jejich články, ze kterých lze zrekonstruovat již odděrněované inscenace i jistou náladu ve společnosti. Ve svém dalším výkladu budeme tedy s touto skutečností pracovat, zaměříme se na periodika, do kterých významné osobnosti divadelní kritiky psaly.

Prvního ledna roku 1887 začala vycházet další *Česká Thálie*. Nejednalo se však, jak by to z názvu periodika mohlo vyznít, o tentýž časopis jako v roce 1867. Sice taktéž zpočátku vycházel, jako jeho starší kolega, dvakrát do měsíce (v dalších letech se periodicita zvýšila – třikrát do měsíce), ale informačně byl na daleko vyšší úrovni. Nová *Česká Thálie* vycházela pod patronátem Ústřední matice divadelní, později také pod Ústřední jednotou českého herectva.³⁶ Periodikum se tisklo v nakladatelství J. R. Vilímek. Cena jednoho vydání není známá, neboť když se podíváme na jakýkoliv jeden výtisk tohoto časopisu, byla zde uvedena jen suma za předplatné, které v té době činilo jeden zlatý a padesát krejcarů za čtvrtletí. Periodikum se taktéž dalo předplatit na půl roku i na rok. Z toho můžeme usuzovat, že časopis se nejspíš samostatně vůbec neprodával. U zrodu druhé *České Thálie* stál Jan Ladecký, divadelní teoretik, historik a spisovatel. Periodikum bylo opět rozděleno do několika pravidelných rubrik: Dramatické texty (publikace nových dramatických textů na pokračování), Feuilleton (část zaměřena na prózu a drama), Teoretické články (přispívali zde Jakub Arbes, Karel Štěpánek, Vilém Mrštík, Jan Ladecký), Referáty o stálých českých divadlech (informace o nově uvedených hrách), Cestující společnosti (zprávy o kočovném divadle). V nové Thálii bylo však také několik rubrik, které nebyly stálé, vyskytovaly se pouze v několika číslech. Mezi takové například

³⁴ LAISKE, cit. 7, s. 26.

³⁵ Tamtéž, s. 8.

³⁶ Tamtéž, s. 27.

patří Literatura a umění. Časopis *Česká Thálie* přestává vycházet v roce 1892. Poslední publikované číslo je zabaveno cenzurou.

Další divadelní periodika konce 19. století jsou například *Naše besedy* nebo časopis *Jeviště*³⁷, vydávaný nakladatelem Josefem Srpem.

Divadelní periodika, stejně jako divadelní kritika, se nadále vyvíjela. Za éry první republiky bylo na mediálním trhu hned několik významných titulů. Jedním z nich bylo *České divadlo*. Jednalo se o časopis, jenž byl vydáván s menšími pauzami od roku 1917 do roku 1949.³⁸ Vůdčí osobností byl spisovatel Václav Sommer. Časopis vycházel pod patronátem Ústřední Matice divadelního ochotnictva československého ve vydavatelství Matice divadelní.³⁹ Další výrazné divadelní tituly byly *Český loutkář*,⁴⁰ *Otázky divadla a filmu*,⁴¹ *Dělnické divadlo*,⁴² *Scéna*⁴³ a *Divadelní svět* (později přejmenovaný na *Divadlo*).

Mnoho periodik, soustředěných pouze na divadlo, vycházelo pouze lokálně. Zde za všechny můžeme jmenovat například ostravskou revue *Naše scéna* či brněnský časopis *Salon*. Za první republiky vycházely také časopisy zaměřené kulturně politicky. Tato tištěná média byla napojena na určitou politickou stranu – žurnalisté do svých článků integrovali politické ideje. Nejednalo se však o periodika výhradně divadelní. Mezi takovéto časopisy řadíme například komunistické: *Červen*, *Var*, *Kmen*, *Proletkult* či *U-Blok*.⁴⁴

Vydávání jakýchkoliv tištěných novin a časopisů je v každém období lidské existence výrazně propojeno se společností, její politikou a ekonomikou. Tudíž lze snadno odvodit, že s každou větší společenskou změnou přichází i změna na mediálním trhu. Pro divadelní periodika v Československu byly vnitřním mezníkem společenské změny, které se uskutečnily v únoru roku 1948, kdy na našem území proběhl komunistický puč. Do dvou let od této události došlo ke zrušení veškerých divadelních časopisů i novin, které

³⁷ Podtitul: List pro zájmy divadelní a spolky pěvecké i zábavní. Měsíčník vydávaný od roku 1888 až do roku 1904. V roce 1920 znovu obnoven, pod stejným jménem, tentokrát ale jako týdeník. Časopis se však bohužel na mediálním trhu neudržel dlouho, zanikl v roce 1922. Srovnej: LAISKE, cit. 5, s. 133.

³⁸ Podtitul: Rozhledy pro svět divadelním. V průběhu let také mění titul: *České divadlo* (od roku 1939), *Československé divadlo* (od roku 1923), opět *České divadlo* (od roku 1939), *Lidové divadlo* (od roku 1945), *České lidové divadlo* (1946). Srovnej: Tamtéž, cit. 5, s. 28–31.

³⁹ Tamtéž.

⁴⁰ Založený v roce 1912 Jindřichem Veselým. Podtitul: Revue Českého svazu přátel loutkového divadla v Praze. Od roku 1917 vychází už jen pod názvem *Loutkář*: Měsíčník pro povznesení českého loutkářství. Srovnej: Tamtéž, s. 9.

⁴¹ Časopis, kde se sdružovali čeští divadelní teoretikové. Veden Jindřichem Honzlem. Vychází od roku 1945 do roku 1949, v roce 1950 pod názvem *Otázky divadla*. Srovnej: Tamtéž.

⁴² Časopis mapující ochotnické divadlo. In: Tamtéž.

⁴³ Časopis vycházející dvakrát měsíčně v letech 1913 – 1915. In: Tamtéž, s. 8.

⁴⁴ KONČELÍK, ORSÁG, cit. 14, s. 54.

vycházely před rokem 1948. Jediný titul, který přežil, byl měsíčník *Národní divadlo*.⁴⁵ V padesátých letech potom vycházelo, kromě již zmíněného Národního divadla, periodikum *Divadlo*.⁴⁶ K němu se pak v roce 1957 přidala první konkurence v podobě nově vzniklých *Divadelních novin*. Pro umělce a kritiky znamenal únorový převrat izolaci od okolního evropského dění a počátek ideologického normativu. Politikové umělcům začali diktovat nejenom repertoár, ale také inscenační styl (pozn. do roku 1953 vládl na českých jevištích socialistický realismus).

Významný rozvoj pak zažila divadelní žurnalistika v 50. a 60. letech dvacátého století. Impuls pro tento pokrok můžeme samozřejmě hledat opět ve společenských změnách. V roce 1953 totiž dochází k uvolnění režimu, úmrtí Stalina a Gottwalda. Do divadla se vrací satira a v šedesátých letech vzniká fenomén tzv. divadla malých jevištních forem. V teoreticko-kritickém časopise *Divadlo* začínají vycházet články předních umělců Jana Grossmana, Václava Havla a dalších. V tomto období se do divadelní reflexe pouští celá nová generace kritiků. Jejimi představiteli jsou například Eva Uhlířová, Jaroslav Vostrý, Jan Císař, Zdeněk Hořínek, Jindřich Černý, Leoš Suchařípa či Milan Lukeš.⁴⁷

Na počátku sedmdesátých let řada kulturně profilovaných časopisů přestala vycházet. „Široké spektrum zrušených kulturních a společenských periodik nahradil obnovený stranický týdeník pro politiku, vědu a kulturu (pod tímto názvem zanikl v roce 1962, kdy byl sloučen s časopisem *Kultura*; jako obnovený znovu vyšel na podzim 1969), který dostal do vínku úkol bojovat s protistranickými a protisocialistickými názory.“⁴⁸ Svaz český dramatických umělců začal od roku 1976 vydávat časopis *Scéna*.⁴⁹ Vznikl také časopis *O divadle*, stále vycházely *Divadelní noviny*. Sedmdesátá léta jsou v divadelním kontextu spojovány s rozvojem autorských a studiových divadel (Studio Y, Divadlo Husa na provázku, HaDivadlo, Činoherní klub).

Poslední společenská změna, která výrazně zasáhla československý mediální trh, proběhla v listopadu 1989. Po sametové revoluci opět vzniklo několik nových tištěných periodik zaměřených na divadlo.

⁴⁵ Ve vedení komunističtí funkcionáři Jan Kopecký, Jaroslav Pokorný. In: LAISKE, cit. 5, s. 161.

⁴⁶ Časopis vycházel od roku 1949 až do roku 1963.

⁴⁷ UHLÍŘOVÁ, cit 11, s. 8.

⁴⁸ KONČELÍK, ORSÁG, cit. 14, s. 216.

⁴⁹ Tamtéž.

4. SOUČASNÁ ČESKÁ PERIODIKA ZAMĚŘENÁ NA DIVADLO

Po roce 1989 došlo v České republice k několika výrazným změnám. Řadou transformací prošla nejenom společnost, politika, ale také legislativa. Pro časopisy a noviny bylo důležité schválení zákona č. 86/1990 Sb.⁵⁰ Ten upravoval a rozvedl dosud platný tiskový zákon č. 81/1966 Sb.⁵¹ Obsahem těchto úprav bylo především zrušení cenzury. Dále zde bylo uvedeno, kdo je nově oprávněn na území České republiky vydávat periodický tisk či jak je možné nový titul registrovat atd. Zákon byl platný až do roku 2000, kdy vešel v platnost nový tiskový zákon č. 48/2000 Sb.⁵²

Z komunistické éry se v novém kapitalistickém společenství udržel časopis *Dramatické umění*, který bohužel v roce 1990 zanikl. Stalo se tak z důvodů zrušení jeho vydavatele, což byl Svaz českých dramatických umělců.⁵³ Dále „přežila“ *Scéna*. Její konec nastal v roce 1992.⁵⁴

Po sametové revoluci vzniklo několik nových tištěných periodik zaměřených na divadlo. Hned v roce 1989 začala vycházet *Divadelní revue*, o rok později časopis *Svět a divadlo*. Dále se zrodila *Tvořivá dramatika*, publikaci zahájily *Divadelní noviny*. Řada periodik po komunistickém pádu jen transformovala svůj titul. Takovýmto případem je například časopis *Československý loutkář*, který od roku 1992 vychází pod názvem *Loutkář*. Dalším takovýmto divadelním časopisem je *Czech Theatre*, vydávaný Divadelním ústavem. „*Časopis Czech Theatre vychází jedenkrát ročně v angličtině od roku 1991 a je určen především pro propagaci českého divadla v zahraničí. Přináší informace o stavu českého divadla, událostech uplynulé sezony, uměleckých trendech i výrazných osobnostech současného českého divadla. V letech 1991–1998 vycházel v dvojjazyčné anglicko-francouzské podobě, od roku 1999 pouze v angličtině.*“⁵⁵ V roce 2002 začal vycházet *Disk – Časopis pro studium scénické tvorby*.⁵⁶ Jeho publikace však byla v roce 2012 zastavena. Tento divadelní čtvrtletník připravoval Ústav dramatické

⁵⁰ KONČELÍK, Jakub. *Dokumenty a studie k dějinám českých a slovenských médií* [online]. Končelík [cit. 15. 1. 2015]. Dostupné z WWW: <<http://www.koncelik.eu/zakon-86-1990/>>.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² Tamtéž.

⁵³ LAISKE, cit. 8, s. 23.

⁵⁴ Tamtéž, s. 24.

⁵⁵ *Czech theatre* [online]. Institut umění – Divadelní ústav [cit. 16. 1. 2015]. Dostupné z www: <<http://www.idu.cz/cs/czech-theatre-4>>.

⁵⁶ *Disk* [online] Edice AMU [cit. 17. 1. 2015]. Dostupné z www: <<http://edicedisk.amu.cz/cs/archiv>>.

scénické tvorby DAMU. Obsahem byla reflexe divadelního umění v širším kontextu.⁵⁷ V roce 2008 vstoupil na trh odborný, vědecký časopis *Theatralia*. O rok později, jako poslední, poprvé vychází *Hybris – Časopis DAMU pro kritiku a divadlo*.

V předkládané bakalářské práci se budeme soustředit, jak jsem již uvedla v kapitole Cíle, na čistě divadelní periodika. Z následné deskriptivní části tudíž vynecháme časopisy ještě specializovanější. Nebudeme se věnovat periodikům zaměřeným na ochotnické divadlo, dále pak také novinám a časopisům, které jsou věnovány určitým formám divadla (tanec, opera, opereta, muzikál, loutkářství, pantomima). Dále se nebudeme zabývat tiskem vydávaným přímo divadly. Kulturní rubriky denního tisku a obecné kulturně zaměřené časopisy pro nás taktéž nebudou důležité. Než však přejdeme k deskriptivní části, vypracujeme jednoduchý souhrn všech divadelních časopisů, novin a webů, které můžeme v České republice najít (pozn. opět vynecháme tisk vydávaný jednotlivými divadly).

Na našem území v současné době vychází těchto šest tištěných novin a časopisů zaměřených pouze na divadlo:

- *Divadelní revue* - čtvrtletník
- *Svět a divadlo* – dvouměsíčník
- *Divadelní noviny* – čtrnáctideník
- *Theatralia* – půlročník
- *Hybris* – občasník, vychází nepravidelně
- *Czech Theatre* – vychází jednou ročně

V České republice dále nalezneme časopis věnující se ochotnickému divadlu. Jedná se o *Amatérskou scénu*, kterou vydává Národní informační a poradenské středisko pro kulturu – Amatérské umění a dětské estetické aktivity (zkráceně NIPOS-ARTAMA). Od roku 2015 vychází *Amatérská scéna* jen jednou ročně (před tím dvouměsíčník).⁵⁸

Na určitou formu divadla, nebo třeba jen na jednu jeho složku (dramatický text), se zaměřují tato tištěná periodika:

- *Loutkář* – dvouměsíčník
- *Divadlo pro děti* – čtvrtletník
- *Taneční zóna* – čtvrtletník
- *Taneční aktuality* – ročenka

⁵⁷ Tamtéž.

⁵⁸ *O Amatérské scéně* [online]. Amatérská scéna [cit. 16. 1. 2015]. Dostupné z [www: < http://www.amaterskascena.cz/o-amaterske-scene.html >](http://www.amaterskascena.cz/o-amaterske-scene.html).

- *PAM PAM* – občasník, vychází nepravidelně; zabývá se scénickým tancem
- *Opus musicum* – dvouměsíčník
- *Harmonie* – měsíčník
- *Hudební rozhledy* – měsíčník
- *Hudební věda* – čtvrtletník
- *Tvořivá dramatika* – čtyřměsíčník, zabývá se výchovnou dramatikou

Co se týče webů, zaměřených čistě na divadlo, na českých internetových serverech jich nalezneme pět:

- *Rozrazil Online*⁵⁹
- *I-divadlo*⁶⁰
- *Divadlo*⁶¹
- *Divá báze*⁶²
- *Nadivadlo*⁶³

Redaktoři a externí přispěvatelé těchto webových stránek však nejsou teatrologi (výjimku tvoří odborníci na serveru *Nadivadlo*), není pro ně prioritou zisk. Většinou se jedná o studenty vysokých škol a příznivce divadla.

Své webové stránky také rovněž mají již výše zmíněná tištěná periodika např. *Divadelní noviny* (www.divadelni-noviny.cz), *Svět a divadlo* (www.svetadivadlo.cz), *Hybris* (www.hybris.cz) atd.

V následujících podkapitolách se budeme zabývat pouze tištěnými divadelními periodiky, která se zaměřují na divadlo jako celek. Z šesti výše uvedených jsme k deskripci zvolili čtyři. A to *Divadelní revue*, *Svět a divadlo*, *Divadelní noviny* a *Theatraliu*. Časopis *Hybris* jsme pro náš výzkum nezvolili, jelikož není vydáván pravidelně. Do našeho výzkumu zařazujeme pouze tiskoviny, které vychází v pravidelných intervalech. Dále se nebudeme zabývat ročenkou *Czech Theater*. Dle současného znění Tiskového zákona, totiž není periodikem tištěné médium, které vychází pouze jednou ročně.⁶⁴

⁵⁹ <http://www.rozrazilonline.cz/>

⁶⁰ <http://www.i-divadlo.cz/>

⁶¹ <http://www.divadlo.cz/>

⁶² <http://www.divabaze.cz/>

⁶³ <http://nadivadlo.blogspot.cz/>

⁶⁴ Zákon 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. Praha: Ministerstvo vnitra - tiskárna, 1934-2008. ISSN 1211-1244.

4.1. Divadelní revue

4.1.1. Základní informace

Časopis *Divadelní revue* vznikl v roce 1989.⁶⁵ Založil ho a vydával Kabinet českého divadla Akademie věd České republiky.⁶⁶ Po čtyřech letech se jejím vydavatelem stal Institut umění – Divadelní ústav v Praze, který ho publikuje do dnes.⁶⁷

Časopis vychází třikrát ročně, tedy každé čtyři měsíce. Jeho obsah je určen především divadelním teoretikům a historikům, zkrátka odborné veřejnosti.⁶⁸ Vycházejí zde totiž vědecké články a studie předních teatrologů zaměřené právě na historické a teoretické problémy divadla.⁶⁹ Texty v časopise mají rysy odborné práce – je využíván poznámkový aparát a přehledný soupis literatury.

Časopis je tzv. „*plně recenzovaným periodikem*“.⁷⁰ Vědecké práce, které zde vycházejí, procházejí před svou konečnou publikací procesem tzv. recenzování. Na základě výsledného posudku, jsou pak texty schvalovány, zamítnuty nebo přepracovány. Konečná forma článku je pak vydána i s připomínkami recenzentů.⁷¹

Redakci tvoří tři lidé. Šéfredaktorem je Honza Petružela, redaktori jsou Martin Pšenička a Eva Šormová.⁷² Časopis má rovněž početnou redakční radu. Tu tvoří stabilně deset lidí, odborníků.⁷³ Dle šéfredaktora splňuje redakční rada následující: „*Redakční rada má v Divadelní revue především poradní funkci. Schází se jedenkrát ročně a hodnotí a připomínkuje výsledky práce redakce za minulý ročník a vznáší koncepční i konkrétní návrhy k budoucí náplni časopisu.*“⁷⁴ Redakční rada je tedy takovým kontrolním orgánem. Taktéž je časopis spojen s celou řadou externích teatrologů, kteří zajišťují výše zmíněné recenze jednotlivých studií. Své studie a vědecké články může zaslat a v časopise publikovat téměř kdokoliv. Ovšem ne každému článek publikují, záleží na kvalitě provedení. Šéfredaktor Honza Petružela o své redakci hovoří takto: „*Tříčlennou redakci (šéfredaktor a dva redaktori) tvoří externisté (Dohoda o pracovní činnosti) a vzhledem*

⁶⁵ *O nás* [online]. Divadelní revue [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z www: <<http://host.divadlo.cz/revue/>>.

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ Tamtéž.

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ Tamtéž.

⁷¹ *Pro autory* [online]. Divadelní revue [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z www: <<http://host.divadlo.cz/revue/index.php?src=autori.php>>.

⁷² *Divadelní revue* [online]. Divadelní revue [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z www: <<http://host.divadlo.cz/revue/>>.

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ Rozhovor s Honzou Petruželou, dne 2. 4. 2015, Praha. Uloženo v osobním archivu autorky práce.

k periodicitě (třikrát ročně) probíhá každodenní komunikace mezi redaktory i s autory především elektronicky a telefonicky. Redakce má pravidelné měsíční schůze, kde řeší koncepční otázky.⁷⁵ O tom, co přesně v daném čísle bude publikováno, rozhoduje konsensus redakce. Své návrhy může předkládat i redakční rada.⁷⁶

Časopis nabízí roční předplatné. Cena je v současnosti 273 Kč.⁷⁷ V této ceně jsou tedy zahrnuty tři výtisky. Kdybychom si jednotlivá čísla chtěli zakoupit zvlášť, nevyužít předplatného, zaplatíme 111 Kč za kus.⁷⁸ Časopis je volně k prodeji pouze na pěti místech v České republice. Z toho čtyři se nachází v Praze: Institut umění – Divadelní ústav⁷⁹, Knihkupectví Fischer⁸⁰, Knihkupectví Karolinum⁸¹ a Knihkupectví Academia.⁸² Dále jej můžete zakoupit v Knihkupectví Academia⁸³ v Brně. Jednotlivá čísla pak lze objednat přes e-shop Prospero.⁸⁴ Současný náklad je 400 kusů a počet předplatitelů se pohybuje okolo 150.⁸⁵

Časopis financuje především Ministerstvo kultury České republiky. Z jejich strany se jedná o formu „institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace“. Inzerce časopis rovněž, stejně ostatní periodika, nabízí, ovšem poptávka po ní je na velmi nízké úrovni. V třech číslech ročníku 2014 nalezneme pouze inzerce na časopis *Theatralia*. Šéfredaktor Honza Petružela financování časopisu upřesňuje takto: „Vydavatelem Divadelní revue je Institut umění – Divadelní ústav, příspěvková organizace ministerstva kultury, který periodikum z podstatné části financuje; dalšími zdroji jsou tzv. institucionální financování VaV a program kulturních aktivit MK ČR. Příspěvková organizace je vyloučena z většiny grantových řízení, proto je možnost žádosti o jinou podporu omezená. Komerční inzerce není vzhledem k periodicitě a cílové skupině pro zadavatele příliš zajímavá; většina oborové inzerce je řešena barterem.“⁸⁶

V každém čísle je odlišný počet stran. Jelikož zde vychází různé dlouhé studie, tloušťka časopisu se často liší. Např. v roce 2014 byly počty stran takovéto: 138 (první číslo), 197 (druhé číslo), 210 (třetí číslo).

⁷⁵ ROZHOVOR S HONZOU PETRUŽELOU, cit. 74.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ *Předplatné* [online]. Divadelní revue [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z www: <<http://host.divadlo.cz/revue/index.php?src=predplatne.php>>.

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ „Adresa: Celetná 17, Praha 1.“ In: Tamtéž.

⁸⁰ „Adresa: Kaprova 10, Praha 1.“ In: Tamtéž.

⁸¹ „Adresa: Celetná 18, Praha 1.“ In: Tamtéž.

⁸² „Adresa: Václavské nám. 34, Praha 1.“ In: Tamtéž.

⁸³ „Adresa: náměstí Svobody 13, Brno.“ In: Tamtéž.

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ ROZHOVOR S HONZOU PETRUŽELOU, cit. 74.

⁸⁶ Tamtéž.

Obsah časopisu můžeme rozdělit na tři základní části. První, která má v každém čísle odlišný název, je věnována studiím z divadelní teorie a historiografie. Druhou částí je **Rozhovor**. Jak již z názvu plyne, nalezneme zde interview s předními teatrology. Třetí a poslední pravidelnou součástí je rubrika **Recenze**, kde se recenzují odborné studie předních teatrologů. Pravidelnou rubrikou je také **Editorial**, který je umístěn hned v úvodu. V rámci něho se ke každému číslu vyjadřuje šéfredaktor. Vždy zde také nalezneme **Kalendárium**, které svému čtenáři přináší termíny odborných přednášek, referátů atp.

4.1.2. Grafická podoba

O obálku, grafickou úpravu a sazbu se stará samotný šéfredaktor Honza Petružela. Tisk má na starosti Milan Hodek.

Časopis je obdélníkového tvaru, jeho rozměry jsou 245 mm × 165 mm. Každé číslo má odlišný počet stran. Časopis je tisknut na nenatíraný papír a má měkkou vazbu. Obálku tvoří listy tužší.

Obálky časopisu mají od roku 2010 stejnou grafickou podobu. Každé číslo je jednoduše vyvedeno v nažloutlé barvě. Ve vrchní části titulní strany je přes dva řádky tučně uveden titul, hned vedle něj – na druhém řádku, nalezneme číslo a pod ním rok vydání. Číslo časopisu je napsáno různými barvami – první červenou, druhé modrou a třetí zelenou. V levém spodním rohu je umístěn malý obrázek. Jeho velikost je většinou 30 mm × 50 mm. Jedná se o ilustraci nebo fotografie. V pravém spodním rohu jsou ve sloupečku pod sebou uvedena jména aktuálních přispěvatelů. Text ve sloupečku je zarovnán doprava.

Obsah časopisu není zalamován do sloupců. Jedinou výjimku tvoří pravidelná rubrika **Recenze** a občasná rubrika **Zprávy**. Zde vidíme zalomení do dvou sloupců. Veškerý text je zarovnán do bloku. Písmo je bezpatkové. Odstavec je oddělen odsazením prvního řádku. Články jsou uvedeny nejdříve jménem autora, poté následuje tučně název článku. Časté je také využití tučných mezititulků. Jelikož se jedná o odborné texty, nalezneme zde poznámkový aparát, který je vyřešen v podobě poznámek pod čarou. Každý text je rovněž zakončen soupisem použité literatury. Fotografie a obrázky zde také najdeme, ovšem v malém množství, pokud se tedy např. nejedná o článek zaměřený na scénografii. Vnitřek časopisu je kompletně v černobílém provedení.

4.2. Svět a divadlo

4.2.1. Základní informace

Svět a divadlo je na našem mediálním trhu od roku 1990.⁸⁷ Jedná se o dvouměsíčník, který nese podtitul: *Časopis o světě divadla a divadle světa*. Mezi teatrology je časopis hojně označován zkratkou SAD. Jeho obsah je určen především odborné veřejnosti – divadelním kritikům, teoretikům, historikům, hercům, režisérům, dramaturgům apod.⁸⁸ Je tedy nasnadě dodat, že články, které zde vycházejí, jsou vysoce odborné. Jedná se hlavně o podrobné analýzy, reflexi současného českého divadelního umění v kontextu zahraniční produkce. Také zde vycházejí dramatická díla a články týkající se kultury jako takové.⁸⁹ Těch je ovšem velmi málo. Časopis je tedy do jisté míry určen i veřejnosti, která se primárně nesoustředí na divadlo. Tzv. „na své“ si přijde i např. bohemista, který se zaměřuje na divadelní dramata nebo také kulturní antropolog s vášní ke kultuře. Nejčastějším odběratelem a čtenářem je však teatrolog. Časopis vychází v České republice, na Slovensku, dále je nabízen a prodáván v dalších zemích Evropy, pravidelně se také dostává do zámoří.⁹⁰ V zahraničí slouží jako zdroj informací o českém divadle. *Svět a divadlo* vydává k tomu založený stejnojmenný spolek, jehož vlastníky jsou přední čeští teatrologové.⁹¹

Šéfredaktor Karel Král nám časopis charakterizoval následně: „*Svět a divadlo (SAD) je výjimečný tým, že se už víc než 25 let věnuje současnému divadlu v Čechách i v zahraničí (od Slovenska po daleké zámoří), a to – díky velké síti dopisovatelů – téměř výhradně v původních textech. V každém z rozsáhlých (cca 180 stran), fotografiemi doplněných číslech naleznete kritiky, analýzy, eseje, rozhovory, diskuse věnované divadlu v Čechách, na Slovensku i v dalších zemích světa. Současně vydává články přesahové – z jiných uměleckých oborů, filosofické, sociologické, politologické. Každý ročník má páteřní témata. Součástí každého čísla je i první české vydání minimálně jednoho původního či přeloženého dramatického textu. Pravidelně publikujeme i komiksy, které jsou dílem divadelníků. Časopis od roku 1992 pořádá anketu, na jejímž základě jsou udíleny Ceny divadelní kritiky, dříve zvané Ceny Alfréda Radoka. Časopis vychází šestkrát do roka a pro předplatitele připravujeme každoročně (resp. pokud nám to finance dovolí) i*

⁸⁷ *O nás* [online]. Svět a divadlo [cit. 10. 2. 2015]. Dostupné z www: < <http://www.svetadivadlo.cz/cz/o-nas>>.

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ *O nás* [online]. Svět a divadlo [cit. 10. 2. 2015]. Dostupné z www: < <http://www.svetadivadlo.cz/cz/o-nas>>.

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ Tamtéž.

prémii. V minulých letech to byly např. *DarioFo Svatý komediant František*, *Luk Perceval Z Olympu*, *Básně Petra Lébla*, *Standa má problém a další malé hry*, *Petr Zelenka Teremin*, *SADařský lidový kalendář*, *Petr Zelenka Ohrožené druhy*, *překlad knihy Davida Mameta Divadlo*, *Bankrot a další hry o politice*. SAD je také vydavatelem knih esejů teatrologa *Milana Lukeše Divné divadlo našeho věku* a *Shakespeare a okolí*. Kromě tištěného SADu publikuje SAD na svých internetových stránkách *tématické e-přílohy* (*Petr Lébl v SADu*, *Robert Wilson v SADu atd.*), *anglické eWATy* a *nejrůznější další materiály, záznamy a diskuze*. SAD pořádá *inscenace scénických náčrtů* (nejčastěji v *Divadle v Dlouhé* a v *Dejvickém divadle*) a *příležitostně organizuje festivaly* (zejména *Ohromné maličkosti* v *Divadle Na zábradlí i jinde*). V roce 2013 SAD organizoval *první ročník soutěže krátkých her na politické téma o Cenu Ferdinanda Vaňka*, v roce 2015 proběhne *ročník druhý*. *Předplatné ročníku je vždy zvýhodněno oproti běžné prodejní ceně jednotlivých čísel*. Mezi předplatiteli časopisu je *valná většina českých divadel, divadelních agentur a jiných, divadlem se zabývajících institucí*.⁹² *Svět a divadlo* je tedy časopis s obrovským záběrem. Snaží se svým čtenářům přinášet různorodé informace.

Redakci tvoří přední čeští a slovenští odborníci. Šéfredaktorem je již výše zmíněný Karel Král, jediným stálým redaktorem Jakub Škorpil.⁹³ Redakce je dále složena převážně z externistů.⁹⁴ Do časopisu přispívají teatrologové a odborníci z různých koutů Evropy. V časopise jsou také často publikovány články začínajících studentů teatrologie. Za všechny můžeme zmínit např. Michala Zahálku a Vojtěcha Varyše. Šéfredaktor Karel Král nám podrobněji redakci představil takto: „*Vlastní redakci tvoří tři pracovníci: šéfredaktor, redaktor a asistentka redakce. Tuto sestavu rozšiřují externí redaktori, 4 z Čech a jedna ze Slovenska. Dále má SAD tzv. redakční kruh, který je mezinárodní (2 jeho členové jsou z Čech, 5 ze Slovenska, 2 z Maďarska, 2 z Polska, 1 z Francie, 1 z Německa, 1 z Nizozemí, 1 z Velké Británie). Dále má SAD stálý okruh dopisovatelů i z jiných zemí. Grafickou úpravu zajišťují 3 grafici. Ke stálým spolupracovníkům patří jazyková korektorka a autoři anglického resumé*.“⁹⁵ Redakce se podle šéfredaktora schází každý týden na pravidelných poradách, kde probíhá příprava jednotlivých čísel. Vybírají se témata, rozdělují se články. Porada je povinná i pro externisty. Celková skladba jednotlivých čísel časopisu je dílem šéfredaktora. On má vždy konečné slovo.⁹⁶

⁹² Rozhovor s Karlem Králem, dne 15. 3. 2015, Praha. Uloženo v osobním archivu autorky práce.

⁹³ O NÁS, cit. 89.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ ROZHOVOR S KARLEM KRÁLEM, cit. 92.

⁹⁶ Tamtéž.

Co se týče témat, na která se časopis nejvíc soustředí a která naopak přehlíží – šéfredaktor Karel Král v našem rozhovoru osvětluje: „*Snažíme se psát o všech divadelních oblastech a žánrech a o pozoruhodných inscenacích v Čechách i zahraničí. V tomto směru nyní cítím deficit např. v reflexi loutkového divadla. Co se týče obecných témat, pokračujeme i v tomto roce v mapování neobvyklých scénických projevů („divadlo postnormální“) a na sérii velkých rozhovorů o dramaturgii navazujeme rozhovory s divadelními producenty. Speciálním seriálem ročníku jsou texty (a to včetně překladů různých myslitelů) o anarchismu a anarchii. Rádi bychom se věnovali i divadlu, které primárně nechce být uměním (nemocniční klauni, divadlo s postiženými apod.).“ Dále jsme se také ptali na nejčastěji publikované formy článků: „*Jsmo otevřeni většině možností, spíše však publikujeme analýzy než recenze a vyhýbáme se reportážím.*“⁹⁷*

Časopis není volně k dostání na pultech všech českých knihkupectví, dokonce ho nenabízejí ani jednotlivá divadla. Jedinými místy, kde si můžete časopis osobně koupit a v hotovosti ho zaplatit, jsou redakce časopisu *Svět a divadlo*⁹⁸ a pražské knihkupectví Kosmas. Další a zároveň pro tento časopis nejrozšířenější možností nákupu je předplatné. Zde jsou v nabídce tři možnosti – běžné předplatné (650 Kč), studentské předplatné (550 Kč) a tzv. zvýšené předplatné.⁹⁹ Posledně zmíněné je určeno předplatitelům, kteří chtějí alespoň malými finančními částkami přispět na vydávání časopisu. Zvýšené předplatné je dále rozděleno do čtyř kategorií: Sponzor (1 000 Kč), Stříbrný sponzor (2 000 Kč), Zlatý sponzor (3 000 Kč) a Platinový sponzor (5 000 Kč).¹⁰⁰ Časopis má v současné době náklad 800 kusů.¹⁰¹

Největšími finančními donátory jsou Ministerstvo kultury České republiky a nadace Český literární fond. Další finanční příspěvky získává časopis z již výše zmiňovaného Sponzorského předplatného. To si zakupují z velké části přední divadelní teoretici, historici a literáti, např. Milan Uhde, Eva Salzmanová, Eva Stehlíková, David Drozd a další. Dále časopis tímto způsobem podporují přímo divadla – za všechny můžeme uvést Divadlo Petra Bezruče Ostrava. *Svět a divadlo* nabízí rovněž na svých webových stránkách placenou inzerci. Reklamu v časopise si může zaplatit téměř kdokoliv. Na výběr má dvě

⁹⁷ Tamtéž.

⁹⁸ „Adresa redakce: Celetná 17, 110 00 Praha 1.“ In: *Předplatné* [online]. Svět a divadlo [cit. 10. 2. 2015]. Dostupné z [www: <http://www.svetadivadlo.cz/cm/predplatne>](http://www.svetadivadlo.cz/cm/predplatne).

⁹⁹ Tamtéž.

¹⁰⁰ Tamtéž.

¹⁰¹ ROZHOVOR S KARLEM KRÁLEM, cit. 92.

možnosti: celostránkovou inzercí (10 000 Kč) a půlstránkovou (5 000 Kč).¹⁰² Možnosti inzerovat v časopise využívají především divadelní a další kulturní instituce. V šesti číslech z roku 2014 si pravidelnou inzercí zaplatila divadla: Hudební divadlo Karlín, Národní divadlo a Divadlo Alfa. Dále zde měly svou pravidelnou reklamu časopisy Taneční zóna, Cinepur, Revolver Revue. Je nezbytné říci, že opravdu v každém čísle časopisu nalezneme nějakou inzercí – většinou se číslo pohybuje okolo desíti. Z výše uvedených pravidelných inzerentů můžeme konstatovat, že se kulturní časopisy a instituce podporují navzájem. Šéfredaktor Karel Král financování časopisu shrnuje takto: „*Zásadní položku v našem financování tvoří grant Ministerstva kultury ČR. Dalšími zdroji jsou nadace, fondy české i zahraniční, v nemalé míře a pravidelně i inzerenti a samozřejmě i naši předplatitelé. Finančně je budoucnost našeho periodika nejistá. Protože ale SAD existuje čtvrt století, jsem – co se budoucnosti týče – optimista.*“¹⁰³

Časopis *Svět a divadlo* rovněž pořádá nejrůznější aktivity, které se vymykají z konceptu divadelní publicistiky a zpravodajství.¹⁰⁴ Jako kulturní instituce pořádá např. nejrůznější konference, veřejné diskuze a besedy, kde se diskutuje na o tématech divadelních. Časopis rovněž tradičně pořádá výroční Ceny Alfréda Radoka, které jsou pravidelně udělovány na základě hlasování předních divadelních kritiků (každoročně v ní hlasuje osm desítek kritiků a publicistů). Ceny Alfréda Radoka se udělují od roku 1992 v kategoriích: Inscenace roku, Ženský herecký výkon, Mužský herecký výkon, Divadlo, Nejlepší poprvé uvedená česká hra, Scénografie, Hudba a Talent. V roce 2014 však přestaly být ceny díky sporům organizátorů (Svět a divadlo a Nadační fond Cen Alfréda Radoka) udělovány. V roce 2015 tedy proběhly tzv. Ceny divadelní kritiky, které nahradily původní Ceny Alfreda Radoka. V rámci nich hlasovalo celkem 69 divadelních kritiků.¹⁰⁵ Velký článek o vítězích a nominovaných nalezneme samozřejmě, jako to bývalo každým rokem i u Cen Alfreda Radoka, v prvním čísle časopisu *Svět a divadlo* ročník 2015.

Časopis nemá pevně určený počet stran. Ve sledovaném období (rok 2014) byly počty stran následující: první číslo mělo 166, druhé 158, třetí 172, čtvrté 164, páté 174 a šesté 166. Každé číslo je jinak dlouhé, má odlišné množství rubrik a článků. Většinou zde nalezneme kolem devíti až desíti rubrik, z nichž každá obsahuje dva až čtyři články. Pravidelné rubriky v číslech z roku 2014 máme tři. Najdeme je vždy v úvodu a v závěru

¹⁰² *Inzerce* [online]. Svět a divadlo [cit. 10. 2. 2015]. Dostupné z www: <<http://www.svetadivadlo.cz/cz/inzerce>>.

¹⁰³ ROZHOVOR S KARLEM KRÁLEM, cit. 92.

¹⁰⁴ O NÁS, cit. 89.

¹⁰⁵ ČTK. *Všechny divadelní ceny, bývalé Radoky, získalo Divadlo Na Zábradlí* [online]. Ihned [cit. 4. 2. 2015]. Dostupné z www: <<http://art.ihned.cz/c1-63681770-ceny-divadelni-kritiky-zabradli>>.

časopisu. První takovouto rubrikou, která je v obsahu časopisu uvedena hned na prvním místě je **Vyšetřování a...** (za tři tečky se vždy doplní ještě další slovo, v každém čísle odlišné). Jedná se o texty předního českého filosofa Miroslava Petříčka, který komentuje práci Záhady a spiknutí: Vyšetřování ve věci vyšetřování francouzského sociologa a filosofa Luca Boltanského. „*Autor v ní na základě klasických detektivek (Arthur Conan Doyle, Gilbert Keith Chesterton, Gorges Simenon) a raných špionážních románů (John Buchan, Eric Ambler) zkoumá způsob, jímž je v nich reprezentována společnost a její představa řádu, který je v neustálém napětí mezi tím, co Boltanski označuje jako realitu, a tím, čemu říká svět.*“¹⁰⁶ Součástí úvodního článku jsou právě krátké překlady výše zmíněného díla. Další pravidelné rubriky nalezneme úplně na konci časopisu. První nese název **Comedy mix... I komiks**. Ta čítá tři články. Prvním je medailonek známé světové osobnosti z oblasti divadla. Další článek je pak přímo překlad vybraného textu od výše zmiňované osobnosti. Jako poslední obsahuje tato rubrika tzv. **Kaleidoskop: ze světa divadla**. V něm jsou uvedeny veškeré premiéry, derniéry a jiné významné události ze světa divadla z celého světa. Poslední pravidelnou rubrikou, nacházející se vždy na konci časopisu (za ní jsou uvedeny už jen inzerce a anglické summary), je komiks autorů Hynka Dřízhala a Petra Vodičky **Morcec&hádry**. Další rubriky se v různých číslech časopisu liší – jsou tedy nepravidelné, variabilní. Témata jsou vybírána např. dle současného divadelního repertoáru. Když se v českém divadelnictví objeví zajímavá inscenace, může se stát sama tématem rubriky. Jednotlivé články v rubrice by potom vypadaly takto: analýza, rozhovor, úvaha (zasazení inscenace do kontextu).

Šéfredaktora *Svět a divadla* jsme se také ptali na to, v čem přesně vidí přínos divadelních periodik: „*V oblasti českých divadelních časopisů existuje rovnováha mezi platformou pro teatrologické, historiografické studie (Divadelní revue), novinářskými recenzemi a rozhovory, které reflektují zejména české divadlo (Divadelní noviny) a rozsáhlejšími studiemi či jinými materiály, které ukazují české divadlo v souvislostech (Svět a divadlo). Toto trio pak doplňují oborové časopisy (Loutkář, Taneční zóna, Cinepur, His Voice atd.) a internetové reflexe a diskuze (Nadivadlo atd.). Časopis Svět a divadlo je nejen v českých podmínkách výjimečný kritickou reflexí současného divadla v různých*

¹⁰⁶ PETŘÍČEK, Miroslav. Vyšetřování ve věci detektivky. *Svět a divadlo* 01, 2014, č. 1, s. 4. ISSN 0862-7258.

*zemích a snahou překračovat svět samotného divadla, viz motto: časopis o světě divadla a divadle světa.*¹⁰⁷

4.2.2. Grafická podoba

O grafickou úpravu časopisu se stará Karel Haloun a Michaela Pospíšilová Králová. Sazbu a litografii provádí Zdeněk Staňkovský. Tisk probíhá v tiskárně TOBOLA.

Rozměr časopisu je 200 mm × 145 mm, což je v podstatě formát A5 situovaný na šířku. Každý výtisk, jak už jsme uvedli v předchozí kapitole, má odlišný počet stran – vždy ale více než 150. Časopis je tisknut na nenatíraný papír a má měkkou vazbu. Obálku tvoří listy tužší.

Obálka časopisu má od roku 2010 stejnou grafickou podobu. Každé číslo je jednoduše vyvedeno v pastelových barvách – zelená, žlutá, modrá, oranžová, červená a fialová. Každá barva je určena pro jedno číslo v roce. Na obálce je hned u levého okraje a 23 mm od vrchního okraje vyveden černý rámeček o velikosti 85 mm × 55 mm, kde je uveden text. Text obsahuje titul, podtitul, zkratku (SAD), daný ročník, číslo časopisu a anotační titulky. Hned u levého okraje černého rámečku je bílou barvou uveden podtitul, který jako jediný leží ve vertikální poloze – text je veden od spodu. Vedle něj vlevo nalezneme, už v horizontální poloze další text. Na nejvyšším místě najdeme titul. Pod titulem je uvedena zkratka časopisu a úplně ve spod jeho číslo. Vše je opět provedeno v bílé barvě. Ve stejném řádku jako je uveden titul, stále v černém rámečku, nalezneme ročník časopisu (v římských číslech), vedle něj opět číslo časopisu. V druhém řádku, vedle zkratky SAD, je opět ročník, ovšem tentokrát v arabských číslech. Poslední, co obsahuje černý rámeček, jsou anotační titulky, které se nachází pod arabsky psaným ročníkem. Výše zmíněný text je proveden vždy v barvě daného čísla časopisu. Přední strana obálky je kromě černého rámečku prázdná. Zadní strana vypadá podobně jako přední, jen je černý rámeček umístěn u pravého okraje. Zde je v barvě uveden podrobnější obsah daného čísla. Na černý rámeček navazuje ještě jeden, opět v černém provedení, o rozměrech 35 mm × 55 mm. Zde je uveden ve vrchní části v barvě čísla titul a dole značka časopisu. V pravém spodním rohu se pak už jen nachází čárový kód.

Text je v časopise zalamován do tří sloupců a zarovnán do bloku. Výjimku tvoří druhá strana, kde je uvedena tiráž (jeden sloupec, text zarovnán vlevo), taktéž všechny rozhovory a část, kde jsou vloženy původní dramatická díla (dva sloupce, text zarovnán opět vlevo). Odstavce mají u všech textů odsazený první řádek.

¹⁰⁷ ROZHOVOR S KARLEM KRÁLEM, cit. 92.

Každý článek začíná uvedením rubriky (název, obrázek), do které spadá. To zabírá celý první sloupec, nebo jen jeho vrchní část. Samotný článek pak začíná jménem autora, pod ním je uveden tučným písmem titulek, v dalším řádku může být zařazen podtitulek. Vše je podtrhnuté. Následuje samotný text, psán bezserifovým písmem.

V časopise nalezneme také řadu fotek, které se vždy vážou k danému článku. Většinou se jedná přímo o fotografie z divadelních představení. Můžeme zde ale také nalézt portréty známých divadelních osobností či fotografie z divadelních zkoušek a jiných kulturních akcí. Přiložené fotografie zabírají buď celou stránku, nebo jsou přizpůsobeny daným sloupcům. Obrázek tak může okupovat sloupec jeden nebo rovnou dva. Taktéž ovšem nemusí sloupec vyplňovat celý – fotografie může sahat pouze do poloviny či třetiny stránky.

Vnitřek časopisu je kompletně vyveden v černobílých barvách. Všechna placená inzerce musí rovněž splňovat dvoubarevný diktát. Barevná je tak pouze obálka.

4.3. Divadelní noviny

4.3.1. Základní informace

Divadelní noviny začaly vycházet v roce 1992.¹⁰⁸ Navazovaly na stejnojmenný titul, který byl publikován v padesátých a šedesátých letech.¹⁰⁹ Taktéž se o nich velmi často mluví, jako o pokračovateli časopisu *Scéna*.¹¹⁰ *Divadelní noviny* nesou podtitul Kulturní čtrnáctideník pro divadelníky a jejich divák. Na co vše se šéfredaktor, redaktori a další přispěvatelé v jeho zaměření je uvedeno na webových stránkách novin: „*Cílem Divadelních novin je v první řadě reflektovat současnou českou divadelní tvorbu a podle možností ji vřazovat i do kontextu světového divadla.*“¹¹¹ Na rozdíl od *Divadelní revue* a *Světa a divadla* se *Divadelní noviny* snaží cílit nejenom na odbornou veřejnost, ale také na milovníky umění, návštěvníky divadla – tzn. na laickou veřejnost. Tematické zaměření časopisu je podle redaktora Vladimíra Hulce takovéto: "*Soustředí se především na reflexi městy či státem podporované divadelní sítě, a to hlavně recenzemi. Nejvíce je zastoupena činohra a opera, daleko méně tanec a nezávislá scéna. Zcela přehlíží komerční (bulvární) scénu a amatérskou.*"¹¹²

Redakci novin tvoří převážně v oboru vystudovaní lidé.¹¹³ Šéfredaktorem je Josef Herman – odborník na hudební divadlo.¹¹⁴ Jako stálí redaktori zde dále figurují Lenka Dombrovská, Vladimír Hulec a Marie Reslová.¹¹⁵ Další přispěvatelé jsou externisti. Marie Reslová vystudovala dramaturgii na DAMU, kritiky psala např. do *Hospodářských novin* a *Lidových novin*. Vladimír Hulec není jako jediný vystudovaným teatrologem. Jeho oborem je převážně divadlo alternativní – divadlo druhé divadelní reformy. Nejmladší členka redakce Lenka Dombrovská má taktéž vystudovanou DAMU.

Divadelní noviny, jak už z jejich podtitulku vyplývá, jsou čtrnáctideník. Nové číslo vychází vždy v úterý. Nevychází ovšem v červenci a v srpnu, kdy jsou divadelní prázdniny. Cena jednotlivého výtisku je 35 Kč. Předplatné tištěných novin stojí 726 Kč

¹⁰⁸ *O nás* [online]. Divadelní noviny [cit. 3. 3. 2015]. Dostupné z www: <<http://host.divadlo.cz/noviny/o-nas.asp>>.

¹⁰⁹ Tamtéž.

¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ *O nás* [online]. Divadelní noviny [cit. 3. 3. 2015]. Dostupné z www: <<http://www.divadelni-noviny.cz/o-nas>>.

¹¹² Rozhovor s Vladimírem Hulcem, dne 3. 4. 2015 v Praze. Uloženo v osobních archivu autorky práce.

¹¹³ O NAS, cit 111.

¹¹⁴ Tamtéž.

¹¹⁵ Tamtéž.

(660 Kč zaplatí penzisté a studenti).¹¹⁶ Předplatitelé v rámci této sumy získají rovněž klíč, který je určen pro odemčení obsahu u některých článků na webu *Divadelní noviny*. Jelikož se současné vedení novin snaží být co nejvíc pokrokové, nabízí svým stálým čtenářům také formu elektronického předplatného, za které čtenář zaplatí 550 Kč. Tímto způsobem získají předplatitelé nové číslo ve formátu Portable Document Format (zkráceně pdf). Na rozdíl od tištěné verze, vychází ta online už v pondělí. Součástí tohoto předplatného je potom ještě taktéž heslo pro články na webových stránkách. Divadelní noviny si můžete zakoupit jednotlivě. Ve své nabídce je má většina českých divadel, knihkupců, dokonce je prodávají vybrané trafiky.¹¹⁷ Náklad je v současné době kolem 2 000 ks.¹¹⁸

Stejně jako *Divadelní revue* a *Svět a divadlo* vychází *Divadelní noviny* za finanční podpory Ministerstva kultury ČR a Nadace Českého literárního fondu. Noviny rovněž nabízejí placenou inzerci. Ceny se zde pohybují od 3 000 Kč za reklamu přes čtvrtinu stránky a dva sloupce až po 30 000 Kč, což je částka za stránku celou.¹¹⁹ O placenou inzerci je v těchto novinách ovšem nízký zájem. V některých číslech za rok 2014 dokonce není žádná.¹²⁰ Největšími zákazníky jsou v tomto směru divadla, festivaly a další kulturní instituce. Pro příklad jich několik uvádíme: Pražský divadelní festival německého divadla, Noc divadel, časopis Kontext, festival Mateřinka, Národní divadlo Brno, agentura Dilia, Veletrh divadelní a jevištní techniky, Moravské divadlo, Divadlo Na Jezerce.

Divadelní noviny jsou od roku 1998 vydávány soukromou, k tomuto účelu přímo založenou, společností. Společnost pro Divadelní noviny, jak zní její originální název, tvoří stejně jako redakci přední divadelní kritici, teatrologové a historici (celkem čtrnáct členů).¹²¹ Jedná se o občanské sdružení. Předsedou společnosti je PhDr. Jan Kolář. Místopředsedy jsou pánové Richard Erml a PhDr. Vladimír Procházka.¹²² Před rokem 1998 byl vydavatelem novin Divadelní ústav. Tehdejší šéfredaktor Jiří Kolář se ke změně vydavatele vyjádřil přímo na první straně třetího čísla ročníku 1998: „*Stručně rekapituluji: od 1. 1. se Divadelní noviny musely postavit na vlastní nohy, jejich kasa byla skoro prázdná a na udělení ministerského grantu je čekací doba čtyři měsíce. Máme velkou radost, že naše volání bylo vyslyšeno. Velkou inzerci si*

¹¹⁶*Předplatné* [online]. Divadelní noviny [cit. 3. 3. 2015]. Dostupné z www: < <http://www.divadelni-noviny.cz/predplatne>>.

¹¹⁷ Tamtéž.

¹¹⁸ ROZHOVOR S VLADIMÍREM HULCEM, cit. 112.

¹¹⁹*Inzerce* [online]. Divadelní noviny [cit. 3. 3. 2015]. Dostupné z www: < <http://www.divadelni-noviny.cz/inzerce>>.

¹²⁰ Například v časopise číslo 22, ročník 2014.

¹²¹ O NÁS, cit. 111.

¹²² Tamtéž.

v *Divadelních novinách* objednalo Národní divadlo a Tabák Philip Morris, menší Divadlo Na Vinohradech, Divadlo Na Zábradlí, Divadlo V Dlouhé, Ypsilonka, Činoherní klub a Hudební divadlo v Karlíně. Přispěly nám či přispět slíbily instituce, na jejichž vrata jsme do té chvíle marně bušili, Česká spořitelna a VIZE Dagmar Havlové. A kupodivu s pomocí přišly i instituce, na jejichž vrata jsme se zabušit neodvážili, protože víme, že samy mají starostí více než dost, Nadace Charty 77 a malé soukromé nakladatelství Achát. ...¹²³

Divadelní noviny od roku 2001 každoročně udělují tzv. Ceny Divadelních novin (ceny byly v té době uděleny za sezonu 2000/2001).¹²⁴ Záštitu nad udílením má od počátku ministr kultury České republiky. Generálním partnerem a hlavně sponzorem cen byla také do roku 2009 společnost Sazka a. s. – vítězové získávali hodnotné výhry a značné peněžní obnosy.¹²⁵ V roce 2010 se Ceny Divadelních novin posunuly na rovinu čestného uznání. Umělci získávají diplom (uměleckou malbu), sošku a šperk. Ceny jsou udělovány celkem v šesti kategoriích. Jsou jimi Alternativní divadlo, Činohra, Hudební divadlo, Tanec a balet, Herecký výkon sezony bez ohledu na žánr a od roku 2014 také kategorie Publikační počin v oblasti divadla. O vítězích rozhoduje odborná porota ve dvou kolech. A to vždy pod dohledem státní notářky. Porotu tvoří třicet náhodně vybraných spolupracovníků redakce. Ceny jsou udělovány při slavnostním večeru, který se koná na přelomu divadelních sezon vždy v určitém českém divadle. Místo předávání se tedy rok od roku liší. Večer je natáčen Českou televizí a poté ze záznamu odvysílán na program ČT2.¹²⁶

Divadelní noviny mají stabilní počet stran. Čtenář může nabízené informace vstřebávat na celkem šestnácti stránkách. V roce 2014 tvořila výjimku dvě čísla (11 a 19), a to z důvodu nahromadění aktuálních informací ze zahraniční divadelní scény. Tehdy měly noviny rozsah dvacet stránek. Do číslování se nezapočítávají přílohy, které noviny taktéž zařazují. Ve sledovaném období byla příloha zaznamenána v číslech: 5, 13, 14 a 22. Její název se vždy lišil: Plné znění koncepce Transformace Národního divadla, Velký rozhovor s Petrem Skoumalem, Velký rozhovor s Vratislavem Brabencem a THEATRE TECH Výstava jevištních technologií Brno 2014.

Na rozdíl od časopisu *Svět a divadlo* nalezneme v *Divadelních novinách* několik stálých rubrik. Jsou jimi:

Kronika – obsah druhé stránky. Skládá se z několika dalších pravidelných rubrik:

¹²³KOLÁŘ, Jiří. Dopis čtenářům. *Divadelní noviny*, 1998, č. 3, s. 1, ISSN 1210-471X.

¹²⁴*Ceny Divadelních novin* [online]. *Divadelní noviny* [cit. 3. 3. 2015]. Dostupné z [www: <http://www.divadelni-noviny.cz/cena-sazky-a-dn>](http://www.divadelni-noviny.cz/cena-sazky-a-dn).

¹²⁵ Tamtéž.

¹²⁶ Tamtéž.

- Komentář – umělci a teoretici zde odhalují svoje názory na současné divadelní dění. Pro příklad můžeme uvést dva titulky – Pomozme najít šéfa činohry ND, Na divadelní zkoušce u Jaroslava Kvapila
- Dotazník aneb Hledání divadelní času – v podstatě rozhovor s umělci
- Inspirace divadlem – úvaha
- Sukces měsíce, Osobnost měsíce a Propadák měsíce – v každém díle je uveden pouze jeden z těchto článků

Bylo & Bude – zpravodajské články, které nalezneme na straně tři. Obsahuje informace o tom, jaké novinky nás čekají v dalších čtrnácti dnech na českých jevištích. Dále také to, co už proběhlo.

Kritický žebříček – uveden takéž na straně tři. Za pomoci hvězdiček hodnotí čeští teatrologové a kritici vybrané inscenace. Bodová škála se pohybuje v rozmezí od jedné hvězdy (vhodné pro derniéru) až po pět hvězd (zážitek).

Kritika – recenze, kritiky a analýzy inscenací z českých divadel. Obsah této rubriky je dlouhý od dvou do čtyř stránek.

Festival – názory, reporty, zpravodajské články z divadelních festivalů. Rubrika je dlouhá přes dvě strany.

Rozhovor – veden s předními českými umělci. Opět zabírá dvě stránky.

Zahraničí – reportáže, recenze zahraničních inscenací, zpravodajské články o divadelním dění v zahraničí.

Kontext – publicistické i zpravodajské články na téma: divadlo jako inspirace

Burza – rubrika se skládá z:

- Rejžek píše Justovi / Just píše Rejzkovi – výměna informací mezi předními teatrology
- Divadla regionů – informace o regionálních divadlech
- Herecká asociace informuje
- 3LO3 – tři osobnosti kultury odpovídají na otázky
- Došlo do redakce – noviny ze světa knih, hudby, filmu (divadlo zaznamenané jiným druhem umění)
- Dva skladatelé, dva Magoři – názorový sloupek hudebních skladatelů
- Výročí / Nekrology – nejsou pravidelnou rubrikou, ale častou

Paměti, deníky, záznamy – historické dokumenty a vzpomínky umělců

Na závěr této podkapitoly, přikládám názor na *Divadelní noviny* od redaktora Vladimíra Hulce: „Jsem rád, že nejede o odborné periodikum. Chci ale, aby redaktori vnímali a zasazovali divadlo do celospolečenského a především kulturního dění u nás i ve světě. Dále považuju za důležité vnímat atraktivitu a čtivost pro širokou kulturní obec. V tomto ohledu za podstatné považuju velké rozhovory a vzpomínky a v internetové podobě novin jsou to blogy různých osobností. Z odborného pohledu je nejdůležitější analytická stránka a aktuálně zavedené komentáře K věci.“¹²⁷

4.3.2. Grafická podoba

Grafickou úpravu má v tomto případě na starost profesionální firma. Jedná se o společnost Designiq. Tisk probíhá v tiskárně Tomos Praha a.s.

Divadelní noviny vychází v tzv. formátu berliner. Jedná se evropsky nejrozšířenější novinový formát. Přesná velikost je 470 mm × 315 mm. Noviny vychází na natíraném papíře.

Layout titulní stránky je v každém čísle shodný. Největším grafickým prvkem je barevná fotografie (z divadelního představení), která svou velikostí zasahuje přes celou stránku.¹²⁸ Přes uvedenou fotografii, jsou pak odshora v levé části stránky umístěny čtverce s textem. Ty ve výsledku tvoří dojem jednoho sloupce, který zasahuje do třetiny šířky strany a tříčtvrtky její délky. V prvním, vrchním rámečku nalezneme uvedený titul, podtitul a zkratku novin. Rámeček je vyplněn černou barvou. Zkratka DN je napsána velkými písmeny, tučně a nemá barvu (skrže ni vidíme kousek úvodní fotografie). Titul je potom napsán barvou bílou a poloviční velikostí písma než je zkratka. Podtitul je vyveden žlutou barvou a nejmenším písmem. Pod poutavým černým čtvercem se nachází úzký tmavě zelený obdélník (položen je na šířku). Zde se dočteme číslo, ročník, cenu vydání, dále také webové stránky. Text v tomto rámečku je ve žluté barvě, výjimkou je bíle uvedená internetová adresa. V dalších pěti až šesti obdélnících nalezneme anotační titulky – černou barvou jsou vyvedeny názvy článků a červenou jsou napsána témata článků. Tyto obdélníky mají světle bílou výplň, která je jemně průhledná. Čtenář tedy pod nimi vidí velkou úvodní fotografii. Na titulní straně je ještě v levém spodním rohu čárový kód. Stránku už doplňuje jen popis úvodní fotografie, který leží na jejím spodním okraji.

Text se v *Divadelních novinách* zalamuje do čtyř až pěti sloupců. První řádek je vždy odsazený a text je zarovnaný do bloku. Názvy rubrik a jednotlivé titulky jsou napsány

¹²⁷ ROZHOVOR S VLADIMÍREM HULCEM, cit. 112.

¹²⁸ Výjimkou byl v čísle 8, ročníku 2014 velký černý rámeček umístěný přes celou první stránku, který představoval parte Činoherního studia Ústí nad Labem.

bezpatkovým písmem. Tělo článku pak patkovým. Hlavní rubriky jsou uváděny, stejně jako číslo stránky v záhlaví. Z obou stran je pak text oddělen jemnými, černými čarami. Jestliže se na stránce nachází dva a více článků, taktéž je dělí úzká černá polopřímka.

Součástí *Divadelních novin* jsou rovněž fotografie. Alespoň malý obrázek nalezneme na každé stránce. V průměru se však na jedné stránce nachází dva až tři takové grafické prvky.

Zajímavé je barevné řešení. Střídá se zde totiž černobílé a barevné provedení. Titulní strana je vyvedena v barvě, další dvojstrana je černobílá. A tak se to následně střídá až do konce daného čísla.

4.4. Theatralia

4.4.1. Základní informace

Časopis *Theatralia, Revue současného myšlení o divadelní kultuře*, začal vycházet v roce 2009.¹²⁹ Jedná se odborné recenzované periodikum, které vydává Katedra divadelních studií Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.¹³⁰ Ta na přípravě jednotlivých čísel spolupracuje s ostatními divadelními katedrami v České republice, velmi často s Katedrou divadelních, filmových a mediálních studií Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Časopis volně navazuje na studentský webový projekt s názvem Yorick, kde své články publikovali současní divadelní odborníci.¹³¹

Jelikož se jedná o vědecké periodikum, cílový čtenář pochází z řad odborné veřejnosti. Ve studiích a textech je užívaná terminologie. Autoři příspěvků počítají se vzdělaností svých konzumentů, hlavně v oblasti divadelní historie a teorie. Časopis vychází dvakrát ročně většinou v českém jazyce. Ovšem některá čísla jsou vydávána v jazyce anglickém, a to především ta, která se zabývají českým divadelním fenoménem, jako je např. české loutkové divadlo atp. V časopise dle šéfredaktorky nejčastěji vycházejí: „*Studie, recenze na odborné publikace, reporty a komentáře z konferencí, výstav apod., archivní materiály, rozhovory.*“¹³²

Časopis nemá klasickou redakci. Jsou zde pouze dvě výkonné redaktorky Eliška Poláčková a Iva Mikulová.¹³³ Obě z Masarykovy univerzity. Nad jednotlivými textovými příspěvky má kontrolu tzv. redakční rada, která se skládá z 12 lidí. Předsedkyní, v podstatě šéfredaktorkou, je Šárka Havlíčková Kysová z Masarykovy univerzity Brno, odbornice na teorii divadla, asijské divadelní kultury, scénografii a indickou dramaturgii.¹³⁴

Šéfredaktorka Šárka Havlíčková Kysová nám v našem rozhovoru objasnila fungování tohoto odborného periodika a také funkci redakční rady: „*Obsah časopisu tvoří práce předních odborníků a studentů z řad divadelní vědy. Autorem příspěvků může být téměř kdokoliv. Stačí jen zadat svou stať, studii, analýzu atp. do redakčního systému skrze webovou stránku. Ovšem ne každému článek vyjde, záleží na kvalitě jeho provedení. Témata jednotlivých čísel často vyplynou podle potřeby, např. jako výstup z grantového projektu,*

¹²⁹ *O nás* [online]. Theatralia [cit. 27. 3. 2015]. Dostupné z [www: <http://www.phil.muni.cz/wff/home/publikace/casopisy/theatralia>](http://www.phil.muni.cz/wff/home/publikace/casopisy/theatralia).

¹³⁰ Tamtéž.

¹³¹ Tamtéž.

¹³² Rozhovor s Šárkou Havlíčkovou Kysovou, dne 5. 4. 2015 v Brně. Uloženo v osobním archivu autorky práce.

¹³³ O NÁS, cit 128.

¹³⁴ Tamtéž.

konference, žádost konkrétního výzkumníka, který přijde s důležitým tématem, apod. Redakční radu o nich šéfredaktorka informuje a prosí členy o jejich schválení. Na výrobě jednotlivých čísel se podílí především editor čísla (odborník na dané téma, vybírá do čísla články a vyjadřuje se k nim po odborné stránce) a výkonná redaktorka (dohlíží na jazykové a technické aspekty produkce čísla). Redakční rada je poradní orgán šéfredaktorky v zásadních otázkách, podílí se na určování celkového směřování časopisu. Redakční rada má mezinárodní složení, aby byla zajištěna co největší odbornost a názorová škála.“ Časopis je tedy vysoce odborný. Všechny články procházejí poctivou kontrolou a týkají se tématu vysoce aktuálního pro danou oblast.

Časopis si můžeme koupit za 150 Kč. Předplatné není nabízeno. Osobně lze časopis zakoupit pouze na sekretariátu Katedry divadelní studií a v Knihkupectví Hany Smílkové v Brně. Další možností je online prodej, který se uskutečňuje přes stránky Masarykovy univerzity. Současný náklad je 200 kusů.¹³⁵

Časopis financuje Katedra divadelní studií.¹³⁶ Inzerce je neprodejná, bývá umístěna na posledních stránkách časopisu. V číslech z roku 2014 nalezneme reklamu na Divadelní revue, na knihy z vydavatelství Masarykovy univerzity a na slovenský časopis KOD, Konkrétně o divadle. Šéfredaktorka k financování časopisu ještě dodává: „*Inzerce je neprodejná, tedy i neplacená, a vychází z dramaturgického záměru jednotlivých editorů i redakční rady, řídí se tedy potřebami teatrologické obce (upozornění na zajímavé oborové knihy a časopisy). Inzertní část časopisu je velmi omezená (zhruba 3–4 inzeráty na číslo).*“¹³⁷

Každé číslo *Theatralie* má odlišný počet stran. Jelikož zde vychází různé dlouhé studie, tloušťka časopisu se často liší. Záleží také na tématu, kterému je dané číslo věnované. Někdy má redakční rada dostatek článků, jindy nikoliv. V roce 2014 byly počty stran takovéto: 251 (první číslo), 394 (druhé číslo).

Každé číslo, jak už jsme naznačili výše, je věnováno určitému tématu. Tématem prvního čísla z roku 2014 byla *Teatralita veřejných událostí*, druhé číslo neslo název *Prague semioticstagerekvizite*. Co se týče rubrik, má časopis do určité míry stálou podobu. V úvodu nalezneme čtenář **Editorial**, jehož autory jsou v každém čísle odlišní lidé. Vždy to však jsou odborníci na dané téma. Hlavní rubriky jsou pak v časopise čtyři **Yorick**, **Spektrum**, **Depeše** a **Orientace**. V rubrice **Yorick** se nacházejí studie související s daným

¹³⁵ ROZHOVOR S ŠÁRKOU HAVLÍČKOVOU KYSOVOU, cit. 131.

¹³⁶ O NÁS, cit. 128.

¹³⁷ ROZHOVOR S ŠÁRKOU HAVLÍČKOVOU KYSOVOU, cit. 131.

tématem čísla. **Spektrum** zase obsahuje články tematicky odlišné. Prostřednictvím **Depeše** se představují nejzajímavější proběhnuvší divadelní události. Poslední **Orientace** se soustředí na recenze odborných teatrologických publikací. Dále zde můžeme nalézt méně časté rubriky jako **Yoriczek** (články studentů věnované hlavnímu tématu čísla) nebo **Archiv** (studie věnované dějinám).

Na závěr bychom se mohli zmínit o tom, v čem je vlastně přínosnost tohoto časopisu. Šéfredaktorka Šárka Hlavíčková Kysová ji charakterizuje takto: „*Theatralia, jakožto odborný časopis, má být platformou pro odbornou diskuzi a prezentaci závěrů historických, teoretických i praktických výzkumů týkajících se divadelního umění v nejširším slova smyslu. Do budoucna chceme zvýšit počet zahraničních přispěvatelů, nadále publikovat jedno číslo ročně v cizím jazyce a zajistit, aby byl časopis zapsán do prestižní mezinárodní databáze odborných časopisů SCOPUS. Samozřejmě chceme nadále udržovat co nejvyšší odbornou kvalitu všech příspěvků i časopisu jako celku.*“¹³⁸ Je tedy jasné, že přínosnost je hlavně v oblasti studia o divadle. Vědecké články o historii a teorii divadla jsou pro teatrologický výzkum důležité, nepostradatelné.

4.4.2. Grafická podoba

Grafické zpracování má na starosti Pavel Křepela. Ten se stará o sazbu, vizuální stránku obálky, osnovu a další úpravy. Časopis tiskne Tiskárna Helbich, a.s.

Časopis má obdélníkový tvar, jeho rozměry jsou 230 mm × 160 mm. Každé číslo má odlišný počet stran. Časopis se tiskne na nenatíraný papír a má měkkou vazbu. Obálku tvoří listy tužší.

Obálka nemá ustálenou grafickou podobu. Každý rok se její designe mění. V roce 2014 byla obálka vyvedena v oranžových a hnědých odstínech. Skoro přes celou stránku vidíme fotografii divadelní sedadel. Jediné místo, kde obrázek není, je oranžově vybarvený rámeček ve vrchní části stránky, jehož šířka činí 15 mm. Ve zmíněném obdélníku je uveden vydavatel a ročník časopisu, text je v bílé barvě. 59 mm od spodu stránky se nachází další rámeček v rozměrech 136 mm × 22 mm, kde si čtenář může přečíst název, číslo a rok. Ani přes tento grafický objekt neprosvítá výše zmíněná úvodní fotografie. Pod tímto rámečkem je oranžově napsán podtitul, ještě níže pak v bílé barvě vidíme téma konkrétního čísla.

Text je v časopise zarovnáván do bloku. Do dvou sloupců je zalomení pouze v rubrice **Orientace**. Odstavce jsou řešeny odsazením prvního řádku. Název článku je

¹³⁸ ROZHOVOR S ŠÁRKOU HAVLÍČKOVOU KYSOVOU, cit. 131.

zarovnán, stejně jako jeho autor a název rubriky doleva. Jednotlivé studie, práce, analýzy jsou uvedeny nejdříve rubrikou, dále následuje autor článku a teprve poté nalezneme tučně vyvedený název. Titulky jsou napsány bezpatkovým písmem, texty patkovým. Jelikož se jedná o odborné texty, nalezneme zde také poznámkový aparát, který je vyřešen v podobě poznámek pod čarou. Každý text je rovněž zakončen soupisem použité literatury. Jednotlivé rubriky jsou od sebe odděleny volnou šedivou stránkou, kde je uveden název následující rubriky. Vnitřek časopisu je v černobílém provedení, výjimečně se zde mohou vyskytovat barevné fotografie, a to především v případě, že se jedná o důležité ilustrace.

ZÁVĚR

V bakalářské práci jsme se zabývali českým periodickým tiskem zaměřeným na divadlo. Nevěnovali jsme se však tištěným periodikům orientovaným na ochotnické divadlo, ani novinám a časopisům, které jsou zaměřeny jen na určité formy divadla (tanec, opera, opereta, muzikál, loutkářství, pantomima). Opomněli jsme i tisk, který vydávají samotná divadla.

V úvodu jsme vymezili kulturní žurnalistiku, jelikož divadelní umění spadá do kulturní oblasti. Kulturní žurnalistika pro nás představuje tematicky zaměřené články na kulturu – film, divadlo, architektura, malířství, hudba apod. Dále jsme se pokusili definovat žurnalistiku divadelní. Tu chápeme jako podmnožinu žurnalistiky kulturní, autoři se zabývají pouze divadlem. Následně jsme si stručně představili vývoj divadelních periodik na území České republiky až do roku 1989. Divadelní kritika se u nás konstituovala od počátku 19. století. Prvním čistě divadelním časopisem byla *Theatralia*. Od té doby vznikala řada dalších na divadlo zaměřených periodik. Výraznými mezníky v jejich vývoji pak byly léta 1968 a 1989, kdy rovněž nastaly také velké společenské změny. Časopisy a noviny byly v těchto obdobích rušeny ve velkém a zároveň vznikaly nové tituly.

Dále jsme se už zabývali jen současnými divadelními periodiky. Uvedli jsme všechna, která momentálně u nás vycházejí – i ta, co se věnují jen určitým formám divadla. V poslední části jsme se zabývali pouze čtyřma, která splňovala naše kritéria.

Nejrozšířenějším divadelním periodikem jsou v České republice *Divadelní noviny*, které mají nejvyšší náklad a které jsou určeny široké veřejnosti (příznivcům divadla). Vycházejí zde novinářské recenze, reportáže, rozhovory, atd. Jejich cílem je především reflexe českého divadla. Časopis *Svět a divadlo* se zabývá českým divadlem v souvislostech. Snaží se podat komplexnější kritickou reflexi současného divadla v různých zemích. V periodiku vycházejí nejenom odborné studie a analýzy, ale také původní česká dramatická tvorba a úvahy o umění. V posledních dvou odborných časopisech *Divadelní revue* a *Theatralia* jsou publikovány studie vědeckého charakteru. *Divadelní revue* a *Theatralia* představují dvě platformy, na kterých čeští teatrologové zveřejňují své výzkumné studie, povinností jejich kolegů je tyto časopisy číst a seznamovat se tak se závěry odborníků. Tímto způsobem funguje ve vědách odborná debata a konstituuje se odborný diskurs.

Jednotlivé časopisy a noviny mezi sebou nejsou vzájemnými konkurenty – každý se soustředí na jiná témata, má svou čtenářskou základnu. Všechna zmíněná divadelní

periodika spojuje nesnadná otázka financování – jsou odkázána na nejrůznější granty, příspěvky a různé finanční podpory. Vizuální podobu mají odlišnou. Jiná grafická úprava obálky atp. Vše se v podstatě odvíjí od odbornosti jednotlivých časopisů a novin. V odborných časopisech se vyskytuje např. velmi malé množství fotografií a dalších grafických prvků. Dále je zde např. přítomen poznámkový aparát.

Oblast divadelních periodik je velmi málo probádaná. Dalo by se v podstatě říct, že vůbec. Naši práci jsme tak chtěli přispět k otevření tohoto tématu. Jednoduchou charakteristikou a popisem jsme alespoň v krátkosti představili divadelní periodika, která jsou na našem mediálním trhu dostupná. Doufáme, že se jimi v budoucnu někdo bude zabývat hlouběji.

ZDROJE

Literatura

BHASKARANOVÁ, Lakshmi. *Design publikací: vizuální komunikace tištěných médií*. Praha: Slovart, 2007, 256 s. ISBN 978-80-7209-993-1.

BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989–2006*. Praha: Karolinum, 2007. 274.

BERÁNKOVÁ, Milena a kol. *Dějiny československé žurnalistiky: Český periodický tisk do roku 1918*. 1. vyd. Praha: Novinář, 1981. 274 s.

FOLTÝN, M. *Jak se píše o kultuře aneb Kulturní žurnalistika v praxi*. In FORET, M., LAPČÍK, M. a ORSÁG, P. (eds.). *Mediální praxe – Základy žurnalistických profesí*, Olomouc: Katedra žurnalistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého, 2008.

JANDOUREK, Jan. *Úvod do sociologie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. 231 s. ISBN 80-7178-749-3.

JUST, Vladimír. *Divadlo v totalitním systému: příběh českého divadla (1945-1989) nejen v datech a souvislostech*. 1. vyd. Praha: Academia, 2010. 679 s. ISBN 978-80-200-1720-8.

KONČELÍK J., VEČEŘA P. a ORSÁG P., *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010.

KÖPPLOVÁ, Barbara. *Kam směřují časopisy a lifestyleové magazíny*. In JIRÁK, J., ŠMÍD, M., ČERMÁK, M. [et al.] *10 let v českých médiích*. Praga: Portál, 2005. 142 s. ISBN 80-7178-925-9.

LAISKE, Miroslav. *Divadelní periodika v Čechách a na Moravě: 1772–1963*. Praha, 1967.

MACHONIN, Sergej. *Šance divadla*. 1. vyd. Praha: Divadelní ústav, 2005. 533 s. ISBN 80-7008-186-4.

MIKOVEC, Ferdinand Břetislav. *Ferdinand Břetislav Mikovec – Pražská Thálie kolem 1850*. 1. vyd. Praha: Institut umění - Divadelní ústav, 2010, 587.

OSVALDOVÁ, B., HALADA, J. a kol. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. Praha: Libri, 2007.

PAVLOVSKÝ, Petr a kol. *Základní pojmy divadla*. 1. vyd. Praha: Libri, 2003. 348 s. ISBN 80-7277-194-9.

RUSS-MOHL, Stephan, BAKIČOVÁ, Hana. *Žurnalistika: Komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. Praha: GradaPublishing. 316 s. ISBN80-247-0158-8.

TRAMPOTA, Tomáš. *Metody výzkumu médií*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. 293 s. ISBN 978-80-7367-683-4.

UHLÍŘOVÁ, Eva. *Vůle k tvorbě*. 1. vyd. Praha: Institut umění - Divadelní ústav, 2011, 564 s. ISBN 978-80-7008-281-2.

ZIKMUNDOVÁ, Linda. *Divadelní noviny (počátky, vývoj a současnost)*. Bakalářská práce, Fakulta sociálních věd. Univerzita Karlova: Praha, 2009.

Články z periodického tisku

EBERT, C. E. Kritické zhodnocení českých představení v Aréně ve Pštrosce za ředitele Hoffmanna a dramaturga Tyla. Břetislav a Jitka aneb Ouklady zrádného Vršovce. *Lumír* 1, 1851, č. 25, 24.7., s. 597.

KOLÁŘ, Jiří. Dopis čtenářům. *Divadelní noviny*, 1998, č. 3, s. 1, ISSN 1210-471X.

PETŘÍČEK, Miroslav. Vyšetřování ve věci detektivky. *Svět a divadlo* 01, 2014, č. 1, s. 4. ISSN 0862-7258.

Zákony

Zákon 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. Praha: Ministerstvo vnitra - tiskárna, 1934-2008. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 86/1990 Sb., o periodickém tisku a o ostatních hromadných informačních prostředcích. In: KONČELÍK, Jakub. *Dokumenty a studie k dějinám českých a slovenských médií* [online]. Končelik [cit. 15. 1. 2015]. Dostupné z WWW: <<http://www.koncelik.eu/zakon-86-1990/>>.

Elektronické zdroje

Ceny Divadelních novin [online]. Divadelní noviny [cit. 3. 3. 2015]. Dostupné z www: <<http://www.divadelni-noviny.cz/cena-sazky-a-dn>>.

Czech theatre [online]. Institut umění - Divadelní ústav [cit. 16. 1. 2015]. Dostupné z www: <<http://www.idu.cz/cs/czech-theatre-4>>.

ČTK. *Divadelní kritici už své ceny pod Radokovým jménem neudělí, pokračovat mají v jiné podobě* [online]. Hospodářské noviny [cit. 4. 2. 2015]. Dostupné z www: <<http://art.ihned.cz/c1-62441560-ceny-divadlo-radok>>.

ČTK. *Všechny divadelní ceny, bývalé Radoky, získalo Divadlo Na Zábradlí* [online]. Ihned [cit. 4. 2. 2015]. Dostupné z www: <<http://art.ihned.cz/c1-63681770-ceny-divadelni-kritiky-zabradli>>.

Disk [online] Edice AMU [cit. 17. 1. 2015]. Dostupné z www: <<http://edicedisk.amu.cz/cs/archiv>>.

Inzerce [online]. Divadelní noviny [cit. 3. 3. 2015]. Dostupné z www: <<http://www.divadelni-noviny.cz/inzerce>>.

Inzerce [online]. Svět a divadlo [cit. 10. 2. 2015]. Dostupné z www: <<http://www.svetadivadlo.cz/cz/inzerce>>.

KONČELÍK, Jakub. *Dokumenty a studie k dějinám českých a slovenských médií* [online]. Končelik [cit. 15. 1. 2015]. Dostupné z WWW: <<http://www.koncelik.eu/zakon-86-1990/>>.

O Amatérské scéně [online]. Amatérská scéna [cit. 16. 1. 2015]. Dostupné z www: <<http://www.amaterskascena.cz/o-amaterske-scene.html>>.

O nás [online]. Divadelní noviny [cit. 3. 3. 2015]. Dostupné z www: <<http://www.divadelni-noviny.cz/o-nas>>.

O nás [online]. Divadelní noviny [cit. 3. 3. 2015]. Dostupné z www: <<http://host.divadlo.cz/noviny/o-nas.asp>>.

O nás [online]. Divadelní revue [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z www: <<http://host.divadlo.cz/revue/index.php?src=home.php>>.

O nás [online]. Svět a divadlo [cit. 10. 2. 2015]. Dostupné z www: <<http://www.svetadivadlo.cz/cz/o-nas>>.

O nás [online]. Theatralia [cit. 27. 3. 2015]. Dostupné z www: <<http://www.phil.muni.cz/journals/index.php/theatralia/pages/view/about>>.

Pro autory [online]. Divadelní revue [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z www:<<http://host.divadlo.cz/revue/index.php?src=autori.php>>.

Předplatné [online]. Divadelní noviny [cit. 3. 3. 2015]. Dostupné z www: <<http://www.divadelni-noviny.cz/predplatne>>.

Předplatné [online]. Divadelní revue [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z www: <<http://host.divadlo.cz/revue/index.php?src=predplatne.php>>.

Předplatné [online]. Svět a divadlo [cit. 10. 2. 2015]. Dostupné z www: <<http://www.svetadivadlo.cz/cz/predplatne>>.

Pořízené rozhovory

Rozhovor s Karlem Králem, dne 15. 3. 2015, Praha. Uloženo v osobním archivu autorky práce.

Rozhovor s Honzou Petružalou, dne 2. 4. 2015, Praha. Uloženo v osobním archivu autorky práce.

Rozhovor s Šárkou Havlíkovou Kysovou, dne 5. 4. 2015, Brno. Uloženo v osobním archivu autorky práce.

Rozhovor s Vladimírem Hulcem, dne 3. 4. 2015, Praha. Uloženo v osobním archivu autorky práce.

PŘÍLOHY

Obrazová příloha



Vizuální podoba časopisu Svět a divadlo, ročník 2014.



Vizuální podoba časopisu Divadelní revue, ročník 2014.



Vizuální podoba časopisu Theatralia, ročník 2014.

Rozhovor s Karem Králem

Rozhovor s šéfredaktorem Světa a divadla Karlem Králem proběhl 15. března 2015 v Praze.

JN: „Mohl byste mi v krátkosti představit Vaše periodikum?“

KK: *“Svět a divadlo (SAD) je výjimečný tím, že se už víc než 25 let věnuje současnému divadlu v Čechách i v zahraničí (od Slovenska po daleké zámoří), a to – díky velké síti dopisovatelů – téměř výhradně v původních textech. V každém z rozsáhlých (cca 180 stran), fotografiemi doplněných čísel naleznete kritiky, analýzy, eseje, rozhovory, diskuse věnované divadlu v Čechách, na Slovensku i v dalších zemích světa. Současně vydává články přesahové – z jiných uměleckých oborů, filosofické, sociologické, politologické. Každý ročník má páteřní témata. Součástí každého čísla je i první české vydání minimálně jednoho původního či přeloženého dramatického textu. Pravidelně publikujeme i komiksy, které jsou dílem divadelníků. Časopis od roku 1992 pořádá anketu, na jejímž základě jsou udíleny Ceny divadelní kritiky, dříve zvané Ceny Alfréda Radoka. Časopis vychází šestkrát do roka a pro předplatitele připravujeme každoročně (resp. pokud nám to finance dovolí) i prémii. V minulých letech to byly např. DarioFo Svatý komediant František, Luk Perceval Z Olympu, Básně Petra Lébla, Standa má problém a další malé hry, Petr Zelenka Teremin, SADAřský lidový kalendář, Petr Zelenka Ohrožené druhy, překlad knihy Davida Mameta Divadlo, Bankrot a další hry o politice. SAD je také vydavatelem knih esejů teatrologa Milana Lukeše Divné divadlo našeho věku a Shakespeare a okolí. Kromě tištěného SADu publikuje SAD na svých internetových stránkách tématické e-přílohy (Petr Lébl v SADu, Robert Wilson v SADu atd.), anglické eWATy a nejrůznější další materiály, záznamy a diskuze. SAD pořádá inscenace scénických náčrtů (nejčastěji v Divadle v Dlouhé a v Dejvickém divadle) a příležitostně organizuje festivaly (zejména Ohromné maličkosti v Divadle Na zábradlí i jinde). V roce 2013 SAD organizoval první ročník soutěže krátkých her na politické téma o Cenu Ferdinanda Vaňka, v roce 2015 proběhne ročník druhý. Předplatné ročníku je vždy zvýhodněno oproti běžné prodejní ceně jednotlivých čísel. Mezi předplatiteli časopisu je valná většina českých divadel, divadelních agentur a jiných, divadlem se zabývajících institucí.“*

JN: „Jaký máte náklad?“

KK: „800 kusů.“

JN: „*Jak přesně funguje Vaše redakce? Kolik ji tvoří lidí? Máte stále redaktory? Jak je to s externisty?*“

KK: „*Vlastní redakci tvoří tři pracovníci: šéfredaktor, redaktor a asistentka redakce. Tuto sestavu rozšiřují externí redaktori, 4 z Čech a jedna ze Slovenska. Dále má SAD tzv. redakční kruh, který je mezinárodní (2 jeho členové jsou z Čech, 5 ze Slovenska, 2 z Maďarska, 2 z Polska, 1 z Francie, 1 z Německa, 1 z Nizozemí, 1 z Velké Británie). Dále má SAD stálý okruh dopisovatelů i z jiných zemí. Grafickou úpravu zajišťují 3 grafici. Ke stálým spolupracovníkům patří jazyková korektorka a autoři anglického resumé.*“

JN: „*Z jakých odvětví jsou přispěvatelé – jsou všichni odborníci?*“

KK: „*Vesměs jde o vysokoškolsky vzdělané teatrology či absolventy jiných humanitních oborů.*“

JN: „*Může do Vašeho časopisu přispívat i externista, když se Vám ozve předem?*“

KK: „*Ano, ale nejde jen o to, aby se předem ozval. Redakce si domlouvá články na konkrétní témata, které pak pečlivě rediguje. Pakliže se ukáže, že odevzdaný materiál nemůže ani po redakci dosáhnout náležitých kvalit, časopis jej v tištěné podobě nevydá. V roce 2015 ale otevřeme na webu rubriku, kde budou zveřejňovány i některé články tohoto typu.*“

JN: „*Máte v redakci editora?*“

KK: „*Všichni redaktori jsou editory článků, které pro SAD připravují. Celková skladba publikovaných materiálů je pak zejména mým dílem.*“

JN: „*Jak probíhá příprava jednotlivých čísel? Máte pravidelné porady?*“

KK: „*Ano. Schůzky stále a externí redakce probíhají jednou za týden.*“

JN: „*Kdo přiděluje témata?*“

KK: „*Domlouváme se na nich uvnitř redakce.*“

JN: „*Kdo a jak rozhoduje o tom, co bude v konkrétním čísle publikováno?*“

KK: „*Skladba čísla je vždy projednávána na redakční schůzce. Poslední slovo mám já.*“

JN: „*Na jaká témata se podle Vašeho názoru nejvíce soustředíte a která naopak přehlížíte?*“

KK: „*Snažíme se psát o všech divadelních oblastech a žánrech a o pozoruhodných inscenacích v Čechách i zahraničí. V tomto směru nyní cítím deficit např. v reflexi loutkového divadla. Co se týče obecných témat, pokračujeme i v tomto roce v mapování neobvyklých scénických projevů („divadlo postnormální“) a na sérii velkých rozhovorů o*

dramaturgii navazujeme rozhovory s divadelními producenty. Speciálním seriálem ročníku jsou texty (a to včetně překladů různých myslitelů) o anarchismu a anarchii. Rádi bychom se věnovali i divadlu, které primárně nechce být uměním (nemocniční klauni, divadlo s postiženými apod.).“

JN: „Zabýváte se v časopise všemi druhy divadelního umění?“

KK: „Ano.“

JN: „Jaké formy článků nejčastěji publikujete – recenze, analýzy, rozhovory? Nebo máte, jak se říká, od všeho kousek?“

KK: „Jsmo otevřeni většině možností, spíše však publikujeme analýzy než recenze a vyhýbáme se reportážím.“

JN: „V čem je podle Vás přínos divadelních periodik, konkrétně toho Vašeho?“

KK: „V oblasti českých divadelních časopisů existuje rovnováha mezi platformou pro teatrologické, historiografické studie (Divadelní revue), novinářskými recenzemi a rozhovory, které reflektují zejména české divadlo (Divadelní noviny) a rozsáhlejšími studiiemi či jinými materiály, které ukazují české divadlo v souvislostech (Svět a divadlo). Toto trio pak doplňují oborové časopisy (Loutkář, Taneční zóna, Cinapur, His Voice atd.) a internetové reflexe a diskuze (Nadivadlo atd.). Časopis Svět a divadlo je nejen v českých podmínkách výjimečný kritickou reflexí současného divadla v různých zemích a snahou překračovat svět samotného divadla, viz motto: časopis o světě divadla a divadle světa.“

JN: „Jak přesně jste financováni? Máte nějaké pravidelné inzerenty?“

KK: „Zásadní položku v našem financování tvoří grant Ministerstva kultury ČR. Dalšími zdroji jsou nadace, fondy české i zahraniční, v nemalé míře a pravidelně i inzerenti a samozřejmě i naši předplatitelé.“

JN: „Jak vidíte budoucnost Vašeho periodika?“

KK: „Finančně je budoucnost našeho periodika nejistá. Protože ale SAD existuje čtvrt století, jsem – co se budoucnosti týče – optimista.“

JN: „Která další periodika zaměřená na divadlo sledujete?“

KK: „Čtu výběrově články ze všech divadelních periodik, která se mi dostanou do ruky.“

JN: „Sledujete také kulturní rubriky českých deníků? Jestliže ano, jak na Vás působí?“

KK: „Ano. Podle mého názoru se divadlu v největší míře a asi i nejkvalitněji věnují Lidové noviny. Obecně je problémem deníků, že v nich kultura má stále menší prostor a že se v těch rubrikách zaměňují propagace a kritika.“

Rozhovor s Honzou Petruželou

Rozhovor s šéfredaktorem Divadelní revue Honzou Petruželou proběhl 2. dubna 2015 v Praze.

JN: *„Jak vlastně funguje redakce Divadelní revue? Máte nějaké pravidelné schůze, kde řešíte témata, články apod.?“*

HP: *„Tříčlennou redakci (šéfredaktor a dva redaktori) tvoří externisté (Dohoda o pracovní činnosti) a vzhledem k periodicitě (tříkrát ročně) probíhá každodenní komunikace mezi redaktory i s autory především elektronicky a telefonicky. Redakce má pravidelné měsíční schůze, kde řeší koncepční otázky.“*

JN: *„Co přesně dělá tzv. Redakční rada?“*

HP: *„Redakční rada má v Divadelní revue především poradní funkci. Schází se jedenkrát ročně a hodnotí a připomínkuje výsledky práce redakce za minulý ročník a vznáší koncepční i konkrétní návrhy k budoucí náplni časopisu.“*

JN: *„Kdo a jak recenzuje články v tomto odborném časopise? Jsou recenzovány všechny články?“*

HP: *„Časopis plně recenzovaným periodikem a v něm uveřejněné studie podléhají lektorskému řízení (double-blindedreviewing) dle mezinárodních standardů. Podmínky odevzdávání rukopisů jsou otištěny v každém čísle (česky a anglicky) a jsou dostupné na našich webových stránkách. Texty zařazené do rubriky „studie“ posuzují anonymně nejméně dva odborní lektori, kteří jsou vybíráni s ohledem na konkrétní téma ze široké vědecké i širší odborné obce. Články v ostatních rubrikách (recenze, rozhovor, dokumenty atp.) recenznímu řízení nepodléhají.“*

JN: *„Jak je to s finanční podporou? Kdo je hlavním finanční partnerem a přispěvatelem? Prodáváte také inzerci?“*

HP: *„Vydavatelem Divadelní revue je Institut umění – Divadelní ústav, příspěvková organizace ministerstva kultury, který periodikum z podstatné části financuje; dalšími zdroji jsou tzv. institucionální financování VaV a program kulturních aktivit MK ČR. Příspěvková organizace je vyloučena z většiny grantových řízení, proto je možnost žádosti o jinou podporu omezená. Komerční inzerce není vzhledem k periodicitě a cílové skupině pro zadavatele příliš zajímavá; většina oborové inzerce je řešena barterem.“*

JN: *„Kdo rozhoduje o tom, jaké bude téma určitého čísla časopisu?“*

HP: „Konsensus redakce, návrhy redakční rady, s tematickými bloky občas přicházejí i autoři, kteří pak získávají roli koeditorů tématu.“

JN: „Kdo všechno může do časopisu přispívat?“

HP: „Kritériem přijetí textu je jeho odborná kvalita, jak vyplývá ze zaměření časopisu. Přispěvateli jsou zejména teatrologové, odborníci z příbuzných humanitních oborů (muzikologie, historie atp.), vysokoškolští studenti všech stupňů, ale i soukromí badatelé mimo akademickou sféru.“

JN: „Jaké jsou formy textů, které v časopise vychází – studie, reporty, recenze atd?“

HP: „Většina čísel Divadelní revue drží strukturu: tematický blok (jeden či více) naplněný zejména recenzovanými studii, rubrika recenzí odborných publikací, rubrika zpráv z oboru, rozhovor s osobností z oboru, servisní rubriky kalendárium a nové knihy, rubrika dokumenty a archivní materiály.“

JN: „Specializujete se na nějakou určitou formu divadla?“

HP: „Časopis referuje o celém spektru divadelnosti, performativity i s přesahem do ostatních druhů umění (muzikologické studie, filmologické stati atp.).“

JN: „Jaký máte náklad?“

HP: „400 ks“

JN: „Jaký máte počet předplatitelů?“

HP: „Cca 150.“

JN: „V čem je podle Vás přínos divadelních periodik, konkrétně toho Vašeho?“

HP: „Divadelní revue je jedno ze dvou recenzovaných teatrologických periodik v ČR a od roku 1989 představuje základní oborovou platformu.“

JN: „Jak vidíte budoucnost Vašeho periodika? Mate nějaké cíle a vize?“

HP: „Budoucnost periodika spočívá především v jeho autorech. Bude-li mít obor dostatek schopných autorů, již pochopitelně podléhají generační obměně, bude mít budoucnost i jeho časopis.“

Rozhovor s Šárkou Havlíčkovou Kysovou

Rozhovor s šéfredaktorkou Theatralie Šárkou Havlíčkovou Kysovou proběhl 5. dubna 2015 v Brně.

JN: „*Jak funguje redakce Theatralie? Máte nějaké pravidelné schůze, kde řešíte témata, články apod.?*“

ŠHK: „*Témata jednotlivých čísel často vyplynou podle potřeby, např. jako výstup z grantového projektu, konference, žádost konkrétního výzkumníka, který přijde s důležitým tématem, apod. Redakční radu o nich šéfredaktorka informuje a prosí členy o jejich schválení. Na výrobě jednotlivých čísel se podílí především editor čísla (odborník na dané téma, vybírá do čísla články a vyjadřuje se k nim po odborné stránce) a výkonná redaktorka (dohlíží na jazykové a technické aspekty produkce čísla).*“

JN: „*Co přesně dělá tzv. Redakční rada, kterou jste vy předsedkyní?*“

ŠHK: „*Redakční rada je poradní orgán šéfredaktorky v zásadních otázkách, podílí se na určování celkového směřování časopisu. Redakční rada má mezinárodní složení, aby byla zajištěna co největší odbornost a názorová škála.*“

JN: „*Kdo a jak recenzuje články v tomto odborném časopise? Jsou recenzovány všechny články?*“

ŠHK: „*V časopise jsou recenzované rubriky (tematický Yorick, netematické Spektrum), stejně jako nerecenzované (recenze knih, události, archiv apod.). Každý článek recenzují vždy dva recenzenti, kteří jsou odborníky na danou problematiku, jak domácí, tak zahraniční.*“

JN: „*Jak je to s finanční podporou? Kdo je hlavním finančním partnerem a přispěvatelem?*“

ŠHK: „*Vydávání časopisu je financováno z rozpočtu Katedry divadelních studií. Inzerce je neprodejná, tedy i neplacená, a vychází z dramaturgického záměru jednotlivých editorů i redakční rady, řídí se tedy potřebami teatrologické obce (upozornění na zajímavé oborové knihy a časopisy). Inzertní část časopisu je velmi omezená (zhruba 3–4 inzeráty na číslo).*“

JN: „*Kdo rozhoduje o tom, jaké bude téma určitého čísla časopisu?*“

ŠHK: „*Šéfredaktorka po poradě se členy redakční rady.*“

JN: „*Kdo všechno může do časopisu přispívat?*“

ŠHK: „*Každý, kdo předloží odborný článek na relevantní téma, tedy i studenti bakalářských a magisterských stupňů, kteří mají vyhrazenou samostatnou rubriku*

(Yoriczek); především samozřejmě badatelé, ale také praktici (zejména divadelního, tanečního či hudebního) umění.“

JN: *„Jaké jsou formy textů, které v časopise vychází – studie, reporty, recenze atd.?“*

ŠHK: *„Studie, recenze na odborné publikace, reporty a komentáře z konferencí, výstav apod., archivní materiály, rozhovory.“*

JN: *Co všechno musí texty v časopise splňovat? “*

ŠHK: *„Vysokou odbornou úroveň, jazykovou správnost, odpovídat zásadám publikační etiky atd.“*

JN: *„Specializujete se na nějakou určitou formu divadla? “*

ŠHK: *„Ne.“*

JN: *„Jaký máte náklad? “*

ŠHK: *„200 ks.“*

JN: *„V čem je podle Vás přínos divadelních periodik, konkrétně toho Vašeho? “*

ŠHK: *„Theatralia, jakožto odborný časopis, má být platformou pro odbornou diskuzi a prezentaci závěrů historických, teoretických i praktických výzkumů týkajících se divadelního umění v nejširším slova smyslu.“*

JN: *Jak vidíte budoucnost Vašeho periodika? Mate nějaké cíle a vize? “*

ŠHK: *„Do budoucna chceme zvýšit počet zahraničních přispěvatelů, nadále publikovat jedno číslo ročně v cizím jazyce a zajistit, aby byl časopis zapsán do prestižní mezinárodní databáze odborných časopisů SCOPUS. Samozřejmě chceme nadále udržovat co nejvyšší odbornou kvalitu všech příspěvků i časopisu jako celku.“*

Rozhovor s Vladimírem Hulcem

Vladimír Hulec je redaktor Divadelních novin, šéfredaktor revue Taneční zóna a spoluredaktor revue Orghast. Také je přispěvatelem do Loutkáře, Amatérské scény a východočeské Divadelní hromady. Rozhovor s ním byl proveden 3. dubna 2015 přes mail. Naše otázky se zaměřují na Divadelní noviny.

JN: *„Na jaká témata se podle Vašeho názoru nejvíce Divadelní noviny soustředí a která naopak přehlíží?“*

VH: *„Soustředí se především na reflexi městy či státem podporované divadelní sítě, a to hlavně recenzemi. Nejvíce je zastoupena činohra a opera, daleko méně tanec a nezávislá scéna. Zcela přehlíží komerční (bulvární) scénu a amatérskou.“*

JN: *„Zabýváte se v Divadelních novinách všemi druhy divadelního umění?“*

VH: *„Samozřejmě.“*

JN: *„Věděli byste, jaký mají Divadelní noviny současný náklad?“*

VH: *„Myslím, že něco kolem 2 000 ks.“*

JN: *„Jaké formy článků nejčastěji pro Divadelní noviny píšete – recenze, analýzy, rozhovory? Nebo máte, jak se říká, od všeho kousek?“*

VH: *„Zodpovídám za zahraniční stránky, některé publicistické rubriky (Dotazník, 3LO3, Podoby vráti Brabence, film, Fagi). Co se týká autorství, kromě krátkých reportážních textů do rubriky Bylo/Bude (dříve Kronika), píšu občas recenze a rozhovory. Prosazuju koncept, že redaktor má více redigovat (vést rubriku, iniciovat texty, oslovovat autory) než psát. Připravil jsem jako redaktor řadu vzpomínkových seriálů (v poslední době Zeman, Kröschlová, Stropnický...).“*

JN: *„Co se Vám na Divadelních novinách nejvíc líbí, v čem je považujete za přínosné?“*

VH: *„Líbí se mi přesahy do jiných sfér umění či společnosti. Jsem rád, že nejede o odborné periodikum. Chci ale, aby redaktoři vnímali a zasazovali divadlo do celospolečenského a především kulturního dění u nás i ve světě. Dále považuju za důležité vnímat atraktivitu a čtivost pro širokou kulturní obec. V tomto ohledu za podstatné považuju velké rozhovory a vzpomínky a v internetové podobě novin jsou to blogy různých osobností. Z odborného pohledu je nejdůležitější analytická stránka a aktuálně zavedené komentáře K věci.“*

JN: *„Jak vidíte budoucnost Divadelní novin, potažmo všech časopisů zaměřených na divadlo?“*

VH: „Budu vždy bojovat a zasazovat se za jejich existenci, a to nejen v internetové podobě, ale i tištěné. Jsem přesvědčen o jejich nezastupitelnosti pro obor. I kdyby nějaká periodika zanikla, budou se objevovat v různých podobách stále. Jen bude škoda, že budou často ve stádiu zrodu a velmi těžce se vybuduje profesionální tým a struktura platná pro celou republiku a obor (celkem se to daří Opeře Plus, ovšem vše závisí na jediném člověku, ergo může záhy skončit). Je možné, že bude vedle sebe existovat řada amatérských či poloprofesionálních lokálních médií, což považuju za krok kamsi do 19. století. I v periodickém tisku je tradice dobrou mincí.“